

Regels ter implementatie van Richtlijn (EU) 2022/2555 van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2022 betreffende maatregelen voor een hoog gezamenlijk niveau van cyberbeveiliging in de Unie, tot wijziging van Verordening (EU) nr. 910/2014 en Richtlijn (EU) 2018/1972 en tot intrekking van Richtlijn (EU) 2016/1148 (PbEU 2022, L 333) (Cyberbeveiligingswet)

VOORSTEL VAN WET

Wij Willem-Alexander, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben dat het gelet op Richtlijn (EU) 2022/2555 van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2022 betreffende maatregelen voor een hoog gezamenlijk niveau van cyberbeveiliging in de Unie, tot wijziging van Verordening (EU) nr. 910/2014 en Richtlijn (EU) 2018/1972 en tot intrekking van Richtlijn (EU) 2016/1148 (PbEU 2022, L 333) noodzakelijk is om wettelijke bepalingen vast te stellen ter bevordering van de digitale veiligheid;

Zo is het, dat Wij, de Afdeling advisering van de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Hoofdstuk 1. Begripsbepaling

Artikel 1 (begripsbepaling)

In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

- Aanbeveling 2003/361/EG: Aanbeveling 2003/361/EG van de Commissie van 6 mei 2003 betreffende de definitie van kleine, middelgrote en micro-ondernemingen (PbEU 2003, L 124);
- aanbieder van beheerde beveiligingsdiensten, aanbieder van beheerde diensten, beveiliging van netwerk- en informatiesystemen, bijna-incident, cloudcomputingdienst, cyberbeveiliging, cyberdreiging, datacentrumdienst, DNS-dienstverlener, elektronischecomunicatiedienst, kwetsbaarheid, ICT-dienst, ICT-product, incident, netwerk voor de levering van inhoud, netwerk- en informatiesysteem, norm, onderzoeksorganisatie, onlinemarktplaats, onlinezoekmachine, openbaar elektronischecomunicatienetwerk, overheidsinstantie, platform voor socialenetwerkdiensten, register voor topleveldomeinnamen, risico, significante cyberdreiging, vertegenwoordiger, vertrouwensdienst: hetgeen daaronder wordt verstaan in artikel 6 van de NIS 2-richtlijn;
- aanbieder van vertrouwensdiensten: hetgeen in artikel 6, onderdeel 25, van de NIS2-richtlijn wordt verstaan onder verlener van vertrouwensdiensten;
- belangrijke entiteit: entiteit als bedoeld in artikel 12, 13 of 14 ;
- beveiligingsscan: technisch onderzoek van netwerk- en informatiesystemen om inzicht te krijgen in kwetsbaarheden en risico's van deze systemen;
- bevoegde autoriteit: de bevoegde autoriteit, bedoeld in artikel 16;
- centrale contactpunt: het centrale contactpunt, genoemd in artikel 8, derde lid, van de NIS2-richtlijn;
- coördinator met het oog op een gecoördineerde bekendmaking van kwetsbaarheden: de coördinator met het oog op een gecoördineerde bekendmaking van kwetsbaarheden, genoemd in artikel 12, eerste lid, van de NIS2-richtlijn,
- CSIRT: het Computer security incident response team, genoemd in artikel 10 van de NIS2-richtlijn;
- CSIRT-netwerk: het netwerk van CSIRT's, genoemd in artikel 15 van de NIS2-richtlijn;
- cybercrisisbeheerautoriteit: de cybercrisisbeheerautoriteit, genoemd in artikel 9, eerste lid, van de NIS2-richtlijn;
- Enisa: het Agentschap van de Europese Unie voor cyberbeveiliging, genoemd in titel II van Verordening (EU) 2019/881 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 inzake Enisa (het Agentschap van de Europese Unie voor cyberbeveiliging), en inzake de certificering van de

cyberbeveiliging van informatie- en communicatietechnologie en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 526/2013 (de cyberbeveiligingsverordening) (*PbEU* 2019, L 151);

- entiteit: een natuurlijke persoon, een rechtspersoon, een maatschap als bedoeld in artikel 1655 van boek 7A van het Burgerlijk Wetboek, een vennootschap onder firma als bedoeld in artikel 16 van het Wetboek van Koophandel en een commanditaire vennootschap als bedoeld in artikel 19 van het Wetboek van Koophandel, alsmede een maatschap of vennootschap naar buitenlands recht die met een van deze rechtsvormen vergelijkbaar is;
- entiteit die domeinnaamregistratiediensten verleent: hetgeen in artikel 6, onderdeel 22, van de NIS2-richtlijn wordt verstaan onder entiteit die domeinnaamregistratiediensten aanbiedt;
- essentiële entiteit: entiteit als bedoeld in artikel 8, 9 of 10;
- hoofdvestiging: de hoofdvestiging van een entiteit, bedoeld in artikel 26, tweede lid, van de NIS2-richtlijn;
- gekwalificeerde aanbieder van vertrouwensdiensten: hetgeen in artikel 6, onderdeel 27, van de NIS2-richtlijn wordt verstaan onder gekwalificeerde verlener van vertrouwensdiensten;
- NIS2-richtlijn: Richtlijn (EU) 2022/2555 van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2022 betreffende maatregelen voor een hoog gezamenlijk niveau van cyberbeveiliging in de Unie, tot wijziging van Verordening (EU) nr. 910/2014 en Richtlijn (EU) 2018/1972 en tot intrekking van Richtlijn (EU) 2016/1148 (*PbEU* 2022, L 333);
- Onze Minister: Onze Minister van Justitie en Veiligheid;
- Richtlijn (EU) 2013/36: Richtlijn (EU) 2013/36 van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 betreffende toegang tot het bedrijf van kredietinstellingen en het prudentieel toezicht op kredietinstellingen en beleggingsondernemingen, tot wijziging van Richtlijn 2002/87/EG en tot intrekking van de Richtlijnen 2006/48/EG en 2006/49/EG (*PbEU* 2013, L 176);
- Richtlijn (EU) 2018/1972: Richtlijn (EU) 2018/1972 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 tot vaststelling van het Europees wetboek voor elektronische communicatie (*PbEU* 2018, L 321);
- significant incident: een incident als bedoeld in artikel 27, tweede lid;
- Verordening (EG) nr. 300/2008: Verordening (EG) nr. 300/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 11 maart 2008 inzake gemeenschappelijke regels op het gebied van de beveiliging van de burgerluchtvaart en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 2320/2002 (*PbEU* 2008, L 97);
- Verordening (EU) nr. 910/2014: Verordening (EU) nr. 910/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 23 juli 2014 betreffende elektronische identificatie en vertrouwensdiensten voor elektronische transacties in de interne markt en tot intrekking van Richtlijn 1999/93/EG (*PbEU* 2014, L 257);
- Verordening (EU) 2018/1139: Verordening (EU) 2018/1139 van het Europees Parlement en de Raad van 4 juli 2018 inzake gemeenschappelijke regels op het gebied van burgerluchtvaart en tot oprichting van een Agentschap van de Europese Unie voor de veiligheid van de luchtvaart, en tot wijziging van de Verordeningen (EG) nr. 2111/2005, (EG) nr. 1008/2008, (EU) nr. 996/2010, (EU) nr. 376/2014 en de Richtlijnen 2014/30/EU en 2014/53/EU van het Europees Parlement en de Raad, en tot intrekking van de Verordeningen (EG) nr. 552/2004 en (EG) nr. 216/2008 van het Europees Parlement en de Raad en Verordening (EEG) nr. 3922/91 van de Raad (*PbEU* 2018, L 212);
- Verordening (EU) 2022/2554: Verordening (EU) 2022/2554 van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2022 betreffende digitale operationele weerbaarheid voor de financiële sector en tot wijziging van Verordeningen (EG) nr. 1060/2009, (EU) nr. 648/2012, (EU) nr. 600/2014, (EU) nr. 909/2014 en (EU) 2016/1011 (*PbEU* 2022, L 333);
- vertegenwoordiger: een in de Europese Unie gevestigde natuurlijke of rechtspersoon die uitdrukkelijk is aangewezen om op te treden namens een DNS-dienstverlener, een register voor topleveldomeinnamen, een entiteit die domeinnaamregistratiediensten verleent, een aanbieder van cloudcomputingdiensten, een aanbieder van datacentrumdiensten, een aanbieder van een netwerk voor de levering van inhoud, een aanbieder van beheerde diensten, een aanbieder van beheerde beveiligingsdiensten, of een aanbieder van een onlinemarktplaats, van een onlinezoekmachine of van een platform voor socialenetwerkdiensten die niet in de Unie is gevestigd, en die door een bevoegde autoriteit of een CSIRT kan worden aangesproken in plaats van de entiteit zelf met betrekking tot de verplichtingen van die entiteit uit hoofde van deze wet.

Hoofdstuk 2. Algemeen

Artikel 2 (doel van deze wet)

Deze wet is, met het oog op het in stand houden van kritieke maatschappelijke of economisch belangrijke functies of activiteiten, gericht op het verhogen van de cyberbeveiliging door regels te stellen ten aanzien van:

- a. het beheersen van risico's voor de beveiliging van netwerk- en informatiesystemen;
- b. het voorkomen van incidenten;
- c. het beperken van gevolgen van incidenten; en
- d. het verkrijgen en verstrekken van informatie over incidenten, bijna-incidenten, cyberdreigingen en kwetsbaarheden.

Artikel 3 (uitvoering uitvoeringshandelingen, gedelegeerde handelingen en richtsnoeren)

Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld ter uitvoering van de op grond van de NIS2-richtlijn vastgestelde uitvoeringshandelingen, gedelegeerde handelingen en richtsnoeren.

Hoofdstuk 3. Toepassingsbereik

Artikel 4 (jurisdictie en territorialiteit)

1. Deze wet is van toepassing op:

- a. essentiële entiteiten en belangrijke entiteiten die in Nederland zijn gevestigd en hun diensten verlenen of hun activiteiten verrichten in Nederland of een andere lidstaat van de Europese Unie en
- b. entiteiten die domeinnaamregistratiediensten verlenen.

2. In afwijking van het eerste lid is deze wet van toepassing op aanbieders van openbare elektronische communicatienetwerken en aanbieders van openbare elektronische communicatiediensten die hun diensten in Nederland aanbieden

3. In afwijking van het eerste lid is deze wet van toepassing op de volgende entiteiten, indien zij hun hoofdvestiging in Nederland hebben danwel de in artikel 44 bedoelde vertegenwoordiger is gevestigd in Nederland:

- a. DNS-dienstverleners;
- b. registers voor topleveldomeinnamen;
- c. aanbieders van cloudcomputingdiensten;
- d. entiteiten die domeinnaamregistratiediensten verlenen;
- e. aanbieders van datacentrumdiensten;
- f. aanbieders van netwerken voor de levering van inhoud;
- g. aanbieders van beheerde diensten;
- h. aanbieders van beheerde beveiligingsdiensten;
- i. aanbieders van onlinemarktplaatsen;
- j. aanbieders van onlinezoekmachines; en
- k. aanbieders van platforms voor socialenetwerkdiensten.

4. Een in het derde lid bedoelde entiteit wordt geacht haar hoofdvestiging in Nederland te hebben indien de beslissingen met betrekking tot de maatregelen voor het beheer van cyberbeveiligingsrisico's hoofdzakelijk worden genomen door een vestiging in Nederland. Indien niet kan worden bepaald waar die beslissingen worden genomen of indien dergelijke besluiten niet in de Europese Unie worden genomen, wordt de hoofdvestiging geacht zich in Nederland te bevinden indien de cyberbeveiligingsactiviteiten in Nederland worden uitgevoerd. Indien niet kan worden bepaald in welke lidstaat de cyberbeveiligingsmaatregelen worden uitgevoerd, wordt de hoofdvestiging geacht zich te bevinden in Nederland indien de vestiging van de betrokken entiteit in Nederland het grootste aantal werknemers in de Europese Unie heeft.

5. De wet is van toepassing op entiteiten die op grond van artikel 44 verplicht zijn een vertegenwoordiger aan te wijzen.

6. Deze wet is van toepassing op een gemotiveerd verzoek om wederzijdse bijstand als bedoeld in artikel 61.

Artikel 4a (toepasselijkheid op sector, subsector of type entiteit Wwke)

Deze wet is tevens van toepassing op een sector, subsector of type entiteiten die zijn aangewezen op grond van artikel 7a, eerste lid, van de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten.

Artikel 5 (Nederlandse exclusieve economische zone)

Deze wet is mede van toepassing in de Nederlandse exclusieve economische zone.

Artikel 6 (overheidsinstanties die activiteiten uitvoeren op het gebied van nationale veiligheid, openbare veiligheid, defensie of rechtshandhaving)

1. Deze wet is niet van toepassing op overheidsinstanties die in hoofdzaak activiteiten uitvoeren op het gebied van nationale veiligheid, openbare veiligheid, defensie of rechtshandhaving, met inbegrip van het voorkomen, onderzoeken, opsporen en vervolgen van strafbare feiten.

2. In afwijking van het eerste lid is deze wet wel van toepassing op overheidsinstanties wanneer en voor zover zij optreden als aanbieders van vertrouwensdiensten die niet uitsluitend worden gebruikt binnen systemen die gesloten zijn als gevolg van een wettelijke regeling of een overeenkomst tussen een bepaalde groep deelnemers.

Artikel 7 (instellingen uitgezonderd van Verordening 2022/2554)

Deze wet is niet van toepassing op instellingen die zijn uitgezonderd van Verordening 2022/2554 als bedoeld in artikel 2, vierde lid, van die Verordening.

Hoofdstuk 4. Essentiële entiteiten en belangrijke entiteiten

§ 4.1 Essentiële entiteiten

Artikel 8 (essentiële entiteit van rechtswege)

1. De volgende entiteiten zijn essentiële entiteiten:

- a. gekwalificeerde aanbieders van vertrouwensdiensten;
- b. aanbieders van registers voor topleveldomeinnamen;
- c. DNS-dienstverleners;
- d. aanbieders van openbare elektronische communicatienetwerken, die in aanmerking komen als middelgrote onderneming uit hoofde van artikel 2 van de bijlage bij Aanbeveling 2003/361/EG;
- e. aanbieders van openbare elektronische communicatiediensten, die in aanmerking komen als middelgrote onderneming uit hoofde van artikel 2 van de bijlage bij Aanbeveling 2003/361/EG;
- f. andere entiteiten, genoemd in bijlage 1 van deze wet, die de in artikel 2, eerste lid, van de bijlage bij Aanbeveling 2003/361/EG bedoelde drempel voor middelgrote ondernemingen overschrijden;
- g. de ministeries met inbegrip van de daartoe behorende dienstonderdelen, onverminderd het bepaalde in artikel 6, en zelfstandige bestuursorganen van de centrale overheid, voor zover deze zelfstandige bestuursorganen kwalificeren als overheidsinstantie;
- h. provincies, gemeenten en waterschappen, alsmede gemeenschappelijke regelingen voor zover deze laatste kwalificeren als entiteit van het in bijlage 1 of 2 van de NIS2-richtlijn bedoelde soort en als overheidsinstantie;
- i. kritieke entiteiten als bedoeld in artikel 7 van de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten.

2. Ten aanzien van het bepaalde in het eerste lid, onderdelen d tot en met f, is artikel 3, vierde lid,

van de bijlage bij Aanbeveling 2003/361/EG niet van toepassing.

Artikel 9 (essentiële entiteit op basis van criteria)

Bij regeling of besluit van de bevoegde autoriteit, na overleg met Onze Minister, wordt een in bijlage 1 of bijlage 2 van deze wet genoemde entiteit aangewezen als essentiële entiteit, op grond van de toepasselijkheid van een of meer van de volgende criteria:

- a. de entiteit is in Nederland de enige aanbieder van een dienst die essentieel is voor de instandhouding van kritieke maatschappelijke of economische activiteiten;
- b. verstoring van de door de entiteit verleende dienst kan aanzienlijke gevolgen hebben voor de openbare veiligheid, de openbare beveiliging of de volksgezondheid;
- c. verstoring van de door de entiteit verleende dienst kan een aanzienlijk systeemrisico met zich brengen, met name voor sectoren waar een dergelijke verstoring een grensoverschrijdende impact kan hebben;
- d. de entiteit is kritiek vanwege het specifieke belang ervan op nationaal of regionaal niveau voor de specifieke sector of het specifieke type dienst, of voor andere onderling afhankelijke sectoren in Nederland.

Artikel 10 (essentiële entiteit die aanbieder van een essentiële dienst was)

Bij regeling of besluit van de bevoegde autoriteit, na overleg met Onze Minister, kan worden aangewezen als essentiële entiteit: een aanbieder die voor 16 januari 2023 op grond van de Wet beveiliging netwerk- en informatiesystemen is aangewezen als aanbieder van een essentiële dienst.

Artikel 11 (essentiële entiteit na aanwijzing)

Bij regeling of besluit van Onze Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, na overleg met Onze Minister, kan een instelling voor hoger onderwijs als bedoeld in artikel 1.1, onder g, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek als essentiële entiteit worden aangewezen.

§ 4.2 Belangrijke entiteiten

Artikel 12 (belangrijke entiteit van rechtswege)

1. De volgende entiteiten zijn belangrijke entiteiten:
 - a. entiteiten, genoemd in bijlage 1 van deze wet, niet zijnde een essentiële entiteit, die in aanmerking komen als middelgrote onderneming uit hoofde van artikel 2 van de bijlage bij de Aanbeveling 2003/361/EG;
 - b. entiteiten, genoemd in bijlage 2 van deze wet, niet zijnde een essentiële entiteit, die in aanmerking komen als middelgrote onderneming uit hoofde van artikel 2 van de bijlage bij de Aanbeveling 2003/361/EG of de in het eerste lid van laatstgenoemd artikel vastgestelde drempels voor middelgrote ondernemingen overschrijden;
 - c. aanbieders van openbare elektronischecomunicatienetwerken, genoemd in bijlage 1 van deze wet, die in aanmerking komen als kleine of micro-onderneming uit hoofde van artikel 2 van de bijlage bij de Aanbeveling 2003/361/EG, niet zijnde een essentiële entiteit;
 - d. aanbieders van openbare elektronischecomunicatiediensten, genoemd in bijlage 1 van deze wet, die in aanmerking komen als kleine of micro-onderneming uit hoofde van artikel 2 van de bijlage bij de Aanbeveling 2003/361/EG, niet zijn een essentiële entiteit;
 - e. aanbieders van vertrouwensdiensten, genoemd in bijlage 1 van deze wet, die in aanmerking komen als kleine of micro-onderneming uit hoofde van artikel 2 van de bijlage bij de Aanbeveling 2003/361/EG, niet zijnde een essentiële entiteit.
2. Ten aanzien van het bepaalde in het eerste lid is artikel 3, vierde lid, van de bijlage bij de Aanbeveling 2003/361/EG niet van toepassing.

Artikel 13 (belangrijke entiteit op basis van criteria)

1. Bij regeling of besluit van de bevoegde autoriteit, na overleg met Onze Minister, worden op grond van de toepasselijkheid van één of meer van de in het tweede lid genoemde criteria, de volgende entiteiten als belangrijke entiteit aangewezen:

- a. entiteiten, genoemd in bijlage 1 van deze wet, niet zijnde een essentiële entiteit of een in artikel 12 bedoelde belangrijke entiteit;
- b. entiteiten, genoemd in bijlage 2 van deze wet, niet zijnde een essentiële entiteit of een in artikel 12 bedoelde belangrijke entiteit.

2. De in het eerste lid bedoelde criteria zijn:

- a. de entiteit is in Nederland de enige aanbieder van een dienst die essentieel is voor de instandhouding van kritieke maatschappelijke of economische activiteiten;
- b. verstoring van de door de entiteit verleende dienst kan aanzienlijke gevolgen hebben voor de openbare veiligheid, de openbare beveiliging of de volksgezondheid;
- c. verstoring van de door de entiteit verleende dienst kan een aanzienlijk systeemrisico met zich brengen, met name voor sectoren waar een dergelijke verstoring een grensoverschrijdende impact kan hebben;
- d. de entiteit is kritiek vanwege het specifieke belang ervan op nationaal of regionaal niveau voor de specifieke sector of het specifieke type dienst, of voor andere onderling afhankelijke sectoren in Nederland.

Artikel 14 (belangrijke entiteit na aanwijzing)

Bij regeling of besluit van de bevoegde autoriteit, na overleg met Onze Minister, kan een instelling voor hoger onderwijs als bedoeld in artikel 1.1, onder g, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek als belangrijke entiteit worden aangewezen.

Hoofdstuk 5. Aanwijzing en taken van instanties

Artikel 15 (aanwijzing en taken centrale contactpunt)

Onze Minister is het centrale contactpunt en heeft in die hoedanigheid de volgende taken:

- a. het zorgen voor grensoverschrijdende samenwerking van de bevoegde autoriteiten van Nederland met de relevante autoriteiten van andere lidstaten van de Europese Unie, de Europese Commissie en Enisa, door middel van het vervullen van een verbindingfunctie;
- b. het zorgen voor sectoroverschrijdende samenwerking tussen de bevoegde autoriteiten binnen Nederland, door middel van het vervullen van een verbindingfunctie;
- c. de overige in deze wet genoemde taken.

Artikel 16 (aanwijzing en taken bevoegde autoriteit)

1. De bevoegde autoriteit is voor de entiteiten in de sectoren en subsectoren, genoemd in bijlage 1 en bijlage 2 van deze wet:

<i>Bevoegde autoriteit</i>	<i>Sector</i>	<i>Subsector (indien van toepassing)</i>
Onze Minister voor Klimaat en Energie	energie	elektriciteit
		stadsverwarming en -koeling
		aardolie
		aardgas
Onze Minister van Economische Zaken en Klimaat	digitale infrastructuur	waterstof
		beheer van ICT-diensten (business-to-business)
		ruimtevaart
		post- en

	vervaardiging	vervaardiging van informaticaproducten en van elektronische en optische producten
		vervaardiging van elektrische apparatuur
		vervaardiging van machines, apparaten en werktuigen, niet elders geassocieerd
		vervaardiging van motorvoertuigen, aanhangers en opleggers
		vervaardiging van andere transportmiddelen
	digitale aanbieders	
Onze Minister van Financiën	bankwezen	
	infrastructuur voor de financiële markt	
Onze Minister van Infrastructuur en Waterstaat	vervoer	lucht
		spoor
		water
		weg
	drinkwater	
	afvalwater	
	afvalstoffenbeheer	
	vervaardiging, productie en distributie van chemische stoffen	
Onze Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport	gezondheidszorg	
	vervaardiging	vervaardiging van medische hulpmiddelen en medische hulpmiddelen voor in-vitrodiagnostiek
Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	overheid	Ministeries en zelfstandige bestuursorganen op het niveau van de centrale overheid, voor zover zij kwalificeren als overheidsinstantie
		provincies, waterschappen, gemeentes en gemeenschappelijke regelingen voor zover deze laatste kwalificeren als overheidsinstantie
Onze Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit	productie, verwerking en distributie van levensmiddelen	

2. Onze Minister van Economische Zaken en Klimaat is de bevoegde autoriteit voor de entiteiten die domeinnaamregistratiediensten verlenen.

3. Onze Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap is de bevoegde autoriteit voor de instellingen voor hoger onderwijs als bedoeld in artikel 1.1, onder g, van de Wet op het hoger

onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, die op grond van artikel 11 zijn aangewezen als essentiële entiteit of op grond van artikel 14 zijn aangewezen als belangrijke entiteit.

4. De bevoegde autoriteit voor een entiteit in de sector onderzoek (onderzoeksorganisatie) is Onze Minister die is aangewezen als bevoegde autoriteit voor de entiteiten in de sector of subsector waarin de betrokken onderzoeksorganisatie haar onderzoeksactiviteiten verricht. De bevoegde autoriteit voor die entiteiten in de sector onderzoek (onderzoeksorganisaties) die niet vallen in een sector of subsector waarvoor reeds een bevoegde autoriteit is aangewezen, is onze Minister die het aangaat.

5. De bevoegde autoriteit bedoeld in artikel 8, tweede lid, van de wet weerbaarheid kritieke entiteiten, is tevens de bevoegde autoriteit voor die sector, subsector of type entiteiten in de zin van deze wet.

6. De bevoegde autoriteit heeft de volgende taken:

- a. het zorgen voor de bestuursrechtelijke handhaving van het bepaalde bij of krachtens deze wet door essentiële entiteiten, belangrijke entiteiten en entiteiten die domeinnaamregistratiediensten verlenen; en
- b. de overige in deze wet genoemde taken.

Artikel 17 (aanwijzing en taken CSIRT)

1. Bij algemene maatregel van bestuur wordt het CSIRT aangewezen voor:

- a. de daarbij bepaalde sectoren, subsectoren of type entiteiten, genoemd in bijlagen 1 en 2,
- b. entiteiten die domeinnaamregistratiediensten verlenen, bedoeld in artikel 16, tweede lid,;
- c. indien van toepassing, voor de instellingen voor hoger onderwijs als bedoeld in artikel 1.1, onder g, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, bedoeld in artikel 16, derde lid
- d. de sector onderzoek, als bedoeld in de artikel 16, vierde lid, eerste en tweede volzin;
- e. de sector, subsector of type entiteiten, als bedoeld in artikel 16, vijfde lid.

2. Het CSIRT heeft de volgende taken:

- a. het monitoren en analyseren van cyberdreigingen, kwetsbaarheden en incidenten op nationaal niveau, en het op verzoek verlenen van bijstand aan de betrokken essentiële entiteit of belangrijke entiteiten met betrekking tot het realtime of bijna-realtime monitoren van haar netwerk- en informatiesysteem;
- b. het verstrekken van vroegtijdige waarschuwingen, meldingen en aankondigingen en het verspreiden van informatie onder de betrokken essentiële entiteit of belangrijke entiteit en aan de bevoegde autoriteiten en andere relevante partijen over cyberdreigingen, kwetsbaarheden en incidenten, indien mogelijk in bijna-realtime;
- c. indien van toepassing, het reageren op incidenten en verlenen van bijstand aan de betrokken essentiële entiteit of belangrijke entiteit;
- d. het verzamelen en analyseren van forensische gegevens en het zorgen voor dynamische risico- en incidentenanalyse en situationeel bewustzijn met betrekking tot cyberbeveiliging;
- e. het op verzoek van een essentiële entiteit of belangrijke entiteit proactief scannen van het netwerk- en informatiesysteem van de betrokken entiteit om kwetsbaarheden met mogelijk significante gevolgen op te sporen;
- f. het deelnemen aan het CSIRT-netwerk en, in overeenstemming met hun capaciteiten en bevoegdheden, het verlenen van wederzijdse bijstand aan andere leden van het CSIRT-netwerk op verzoek van een lid van dat netwerk;
- g. het deelnemen aan de op grond van artikel 19 van de NIS2-richtlijn georganiseerde collegiale toetsingen;
- h. indien van toepassing, het optreden als coördinator ten behoeve van het in artikel 18 bedoelde proces van gecoördineerde bekendmaking van kwetsbaarheden;
- i. het bijdragen aan de uitrol van veilige instrumenten voor het delen van informatie als bedoeld in artikel 10, derde lid, van de NIS2-richtlijn;

3. Het CSIRT kan een openbaar toegankelijk netwerk- en informatiesysteem van een essentiële entiteit en belangrijke entiteit proactief en niet-intrusief scannen met het oog op het opsporen van een kwetsbaar of onveilig geconfigureerd netwerk- en informatiesysteem en het informeren van de betrokken entiteit. Deze scan leidt niet tot negatieve gevolgen voor de dienstverlening van de betrokken entiteit.

4. Het CSIRT kan de kosten van de in het tweede lid, aanhef en onderdeel e, bedoelde scan in rekening brengen bij de essentiële entiteit of belangrijke entiteit die om de scan heeft verzocht.

5. Bij de uitvoering van de taken, bedoeld in het tweede en derde lid, kan het CSIRT op grond van een risicogebaseerde benadering prioriteit geven aan bepaalde taken.

6. Het CSIRT brengt samenwerkingsrelaties tot stand met essentiële entiteiten, belangrijke entiteiten en relevante partijen, teneinde de doelstellingen van deze wet te verwezenlijken.

7. Met het oog op de samenwerking, bedoeld in het zesde lid, bevordert het CSIRT de invoering en het gebruik van gemeenschappelijke of gestandaardiseerde praktijken, classificatieschema's en taxonomieën met betrekking tot:

- a. procedures voor de incidentenbehandeling;
- b. crisisbeheer; en
- c. gecoördineerde bekendmaking van kwetsbaarheden.

Artikel 18 (aanwijzing en taken coördinator bekendmaking kwetsbaarheden)

1. Bij algemene maatregel van bestuur wordt de coördinator met het oog op een gecoördineerde bekendmaking van kwetsbaarheden aangewezen.

2. De coördinator met het oog op een gecoördineerde bekendmaking van kwetsbaarheden heeft de volgende taken:

- a. het optreden als tussenpersoon en het waar nodig vergemakkelijken van de interactie tussen de natuurlijke persoon of rechtspersoon die een kwetsbaarheid op grond van artikel 33 meldt en de fabrikant of aanbieder van de mogelijk kwetsbare ICT-producten of -diensten, op verzoek van een van beide partijen;
- b. het identificeren van en contact opnemen met de betrokken entiteiten;
- c. het bijstaan van de natuurlijke persoon of rechtspersoon die een kwetsbaarheid meldt;
- d. het onderhandelen over tijdschema's voor de bekendmaking en het beheren van kwetsbaarheden die van invloed zijn op meerdere entiteiten;
- e. wanneer een gemelde kwetsbaarheid significante gevolgen kan hebben voor entiteiten in meer dan één lidstaat van de Europese Unie: het samenwerken met de door andere lidstaten van de Europese Unie aangewezen coördinatoren binnen het CSIRT-netwerk.

Artikel 19 (aanwijzing en taken cybercrisisbeheerautoriteit)

Onze Minister is de cybercrisisbeheerautoriteit en heeft in die hoedanigheid de taken die zijn opgenomen in het nationaal plan voor grootschalige cyberbeveiligingsincidenten en crisisrespons, genoemd in artikel 21.

Hoofdstuk 6. Taken van Onze Minister

Artikel 20 (nationale cyberbeveiligingsstrategie)

1. Onze Minister stelt in overeenstemming met de Ministers die het aangaat een nationale cyberbeveiligingsstrategie als bedoeld in artikel 7, eerste lid, van de NIS2-richtlijn vast.
2. In het kader van de nationale cyberbeveiligingsstrategie stelt Onze Minister respectievelijk de Minister die het aangaat beleid vast over de in artikel 7, tweede lid, van de NIS2-richtlijn genoemde onderwerpen die onder zijn beleidsverantwoordelijkheid vallen.
3. Onze Minister beoordeelt in overeenstemming met de Ministers die het aangaat de nationale cyberbeveiligingsstrategie regelmatig en ten minste om de vijf jaar, op basis van kernprestatie-indicatoren. Hij werkt de nationale cyberbeveiligingsstrategie in overeenstemming met de Minister die het aangaat zo nodig bij.

Artikel 21 (nationaal plan voor grootschalige cyberbeveiligingsincidenten en crisisrespons)

Onze Minister stelt een nationaal plan voor grootschalige cyberbeveiligingsincidenten en crisisrespons als bedoeld in artikel 9, vierde lid, van de NIS2-richtlijn vast.

Artikel 22 (nationaal register van entiteiten)

1. Onze Minister beheert een nationaal register van entiteiten die bij of krachtens deze wet essentiële entiteit of belangrijke entiteit zijn of als zodanig zijn aangewezen en van entiteiten die domeinnaamregistratiediensten verlenen.
2. Het nationale register komt uiterlijk op 17 januari 2025 tot stand. Indien het eerste lid na 17 januari 2025 in werking treedt, komt het nationale register tot stand één maand na de inwerkingtreding van dat lid.
3. Onze Minister evalueert het nationale register en past het indien nodig aan, ten minste elke twee jaren, of vaker indien daartoe aanleiding bestaat.

Hoofdstuk 7. Zorgplicht

Artikel 23 (zorgplicht)

1. Iedere essentiële entiteit en belangrijke entiteit neemt passende en evenredige technische, operationele en organisatorische maatregelen om de risico's voor de beveiliging van de netwerk- en informatiesystemen, die zij voor haar werkzaamheden of voor het verlenen van haar diensten gebruikt, te beheersen. Ook neemt zij deze maatregelen om incidenten te voorkomen of de gevolgen van incidenten voor de afnemers van haar diensten en voor andere diensten te beperken.
2. De in het eerste lid bedoelde maatregelen zorgen voor een beveiligingsniveau van de netwerk- en informatiesystemen dat is afgestemd op de in het eerste lid bedoelde risico's. Bij het nemen van de maatregelen houdt de entiteit in ieder geval rekening met de stand van de techniek, de uitvoeringskosten en, indien van toepassing, de desbetreffende Europese en internationale normen. Ten aanzien van de evenredigheid van de in het eerste lid bedoelde maatregelen houdt de entiteit naar behoren rekening met de mate waarin zij aan risico's is blootgesteld, de omvang van de entiteit en de kans dat zich incidenten voordoen en de ernst ervan, met inbegrip van de maatschappelijke en economische gevolgen.
3. De in het eerste lid bedoelde maatregelen zijn gebaseerd op een benadering die alle gevaren omvat en tot doel heeft netwerk- en informatiesystemen en de fysieke omgeving van die systemen tegen incidenten te beschermen.
4. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld over de in het eerste lid bedoelde maatregelen, waarbij onderscheid kan worden gemaakt tussen sectoren, subsectoren en type entiteiten.

Artikel 24 (sectorspecifieke rechtshandelingen)

1. Indien sectorspecifieke rechtshandelingen van de Europese Unie voorschrijven dat een essentiële entiteit of belangrijke entiteit risicobeheersmaatregelen op het gebied van cyberbeveiliging neemt en indien deze verplichtingen ten minste gelijkwaardig zijn aan de verplichtingen bedoeld in artikel 23, is artikel 23 niet van toepassing op die desbetreffende entiteit.
2. De in het eerste lid bedoelde verplichtingen worden geacht gelijkwaardig te zijn aan de verplichtingen bedoeld in artikel 23 wanneer de door sectorspecifieke rechtshandelingen van de Europese Unie voorgeschreven risicobeheersmaatregelen op het gebied van cyberbeveiliging ten minste een vergelijkbare uitwerking hebben als verplichtingen bedoeld in artikel 23.
3. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld ter uitvoering van de op grond van artikel 4, derde lid, van de NIS2-richtlijn vastgestelde richtsnoeren over de toepassing van het eerste en tweede lid.

Artikel 25 (onthefing zorgplicht)

1. De bevoegde autoriteit kan bij regeling of besluit, in overeenstemming met Onze Minister, een essentiële entiteit respectievelijk een belangrijke entiteit die activiteiten uitvoert op het gebied van nationale veiligheid, openbare veiligheid, defensie of rechtshandhaving of die uitsluitend diensten verleent aan de in artikel 6, eerste lid, bedoelde overheidsinstanties, met betrekking tot die activiteiten of diensten ontheffing verlenen van de verplichtingen bedoeld in artikel 23.
2. Het eerste lid is niet van toepassing wanneer en voor zover een entiteit optreedt als aanbieder van vertrouwensdiensten die niet uitsluitend worden gebruikt binnen systemen die gesloten zijn als gevolg van een wettelijke regeling of een overeenkomst tussen een bepaalde groep deelnemers.

Hoofdstuk 8. Governance

Artikel 26 (governance)

1. De maatregelen, bedoeld in artikel 23, zijn onderworpen aan goedkeuring door het bestuur van de desbetreffende essentiële entiteit of belangrijke entiteit. Het bestuur ziet toe op de maatregelen en de uitvoering van de maatregelen.
2. Ieder lid van het bestuur van een essentiële entiteit of belangrijke entiteit beschikt over kennis en vaardigheden om:
 - a. risico's voor de beveiliging van netwerk- en informatiesystemen te kunnen identificeren;
 - b. risicobeheersmaatregelen op het gebied van cyberbeveiliging te kunnen beoordelen; en
 - c. de gevolgen van de risico's en risicobeheersmaatregelen voor de diensten die door de entiteit worden verleend te kunnen beoordelen.
3. Ieder lid van het bestuur van een essentiële entiteit of belangrijke entiteit voldoet binnen twee jaar na de inwerkingtreding van het tweede lid aan het bepaalde in het tweede lid. Indien een lid na de inwerkingtreding van het tweede lid wordt benoemd, voldoet dit lid binnen twee jaar na diens benoeming aan het bepaalde in het tweede lid.
4. Ieder lid van het bestuur van een essentiële entiteit of belangrijke entiteit houdt de kennis en vaardigheden, bedoeld in het tweede lid, aantoonbaar actueel.
5. Met het oog op het aantonen van de kennis en vaardigheden moet een lid van het bestuur van een essentiële entiteit of belangrijke entiteit een certificaat van deelname overleggen, waaruit de deelname blijkt aan een training die de onderwerpen, bedoeld in het tweede lid, behandelt.

6. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld over de training, bedoeld in het vijfde lid, waaronder de duur en het niveau.

7. Indien een rechtspersoon een lid van het bestuur van een essentiële entiteit of belangrijke entiteit is, rusten de verplichtingen uit het tweede, derde en vierde lid hoofdelijk op een ieder die van die rechtspersoon bestuurder is.

8. Voor de toepassing van het bepaalde bij of krachtens het tweede tot en met zesde lid worden als leden van het bestuur van een ministerie, provincie, gemeente, waterschap of gemeenschappelijke regeling aangemerkt de leden van de ambtelijke leiding.

Hoofdstuk 9. Significante incidenten, incidenten, bijna-incidenten, significante cyberdreigingen, cyberdreigingen en kwetsbaarheden

§ 9.1 Meldplicht

Artikel 27 (meldplicht significante incidenten)

1. De essentiële entiteit of de belangrijke entiteit meldt overeenkomstig de artikelen 28 tot en met 31 ieder significant incident.

2. Een incident is een significant incident als het:

- a. een ernstige operationele verstoring van de diensten of financiële verliezen voor de betrokken entiteit veroorzaakt of kan veroorzaken; of
- b. andere entiteiten heeft getroffen of kan treffen door aanzienlijke materiële of immateriële schade te veroorzaken.

Artikel 28 (vroegtijdige waarschuwing)

1. De essentiële entiteit of belangrijke entiteit geeft ten behoeve van de in artikel 29, eerste lid, bedoelde melding een vroegtijdige waarschuwing over het significante incident aan haar CSIRT en de bevoegde autoriteit. Dit doet zij onverwijld of, indien dat niet mogelijk is, binnen 24 uur nadat zij kennis heeft gekregen van het significante incident.

2. Bij de vroegtijdige waarschuwing, bedoeld in het eerste lid:

- a. geeft de entiteit aan of het significante incident vermoedelijk door een onrechtmatige of kwaadwillige handeling is veroorzaakt;
- b. geeft de entiteit aan of het significante incident grensoverschrijdende gevolgen kan hebben; en
- c. verstrekt de entiteit de contactgegevens van de functionaris die verantwoordelijk is voor de melding.

Artikel 29 (melding, update en initiële beoordeling)

1. De essentiële entiteit of belangrijke entiteit dient onverwijld of, indien dat niet mogelijk is, binnen 72 uur nadat zij kennis heeft gekregen van het significante incident een melding in bij haar CSIRT en de bevoegde autoriteit met:

- a. indien van toepassing, een update van de in artikel 28 bedoelde informatie;
- b. indien van toepassing, een initiële beoordeling van het significante incident, met inbegrip van de ernst en de gevolgen ervan;
- c. indien van toepassing en beschikbaar, de indicatoren voor aantasting; en
- d. alle beschikbare informatie die het CSIRT en de bevoegde autoriteit in staat stelt om eventuele grensoverschrijdende gevolgen van het incident te bepalen.

2. . In afwijking van het eerste lid dient een essentiële entiteit of een belangrijke entiteit die een vertrouwensdienst aanbiedt onverwijld, en in elk geval binnen 24 uur nadat zij kennis heeft gekregen van het significante incident een melding van het significante incident in bij haar CSIRT en de bevoegde autoriteit als dat incident gevolgen heeft voor de verlening van haar vertrouwensdienst.

Artikel 30 (tussentijds verslag)

Een essentiële entiteit of belangrijke entiteit dient in het kader van de in artikel 29, eerste lid, bedoelde melding op verzoek van haar CSIRT of de bevoegde autoriteit een tussentijds verslag in over relevante updates van de situatie.

Artikel 31 (voortgangsverslag en eindverslag)

1. Een essentiële entiteit of belangrijke entiteit dient uiterlijk één maand na de in artikel 29, eerste lid, bedoelde melding een eindverslag in bij haar CSIRT en de bevoegde autoriteit waarin het volgende is opgenomen:

- a. een gedetailleerde beschrijving van het incident, de ernst en de gevolgen ervan;
- b. het soort bedreiging of de grondoorzaak die waarschijnlijk tot het incident heeft geleid;
- c. toegepaste en lopende risicobeperkende maatregelen;
- d. in voorkomend geval, de grensoverschrijdende gevolgen van het incident.

2. Indien het incident nog voortduurt op het moment dat het eindverslag had moeten worden ingediend, dient de essentiële of belangrijke entiteit op dat moment in plaats van een eindverslag een voortgangsverslag in waarin wordt ingegaan op de in het eerste lid, genoemde aspecten. Zij dient een eindverslag in binnen één maand nadat het incident is afgehandeld.

§ 9.2 Informeren van ontvangers van diensten

Artikel 32 (informeren van ontvangers van diensten)

1. Een essentiële of belangrijke entiteit stelt in voorkomend geval onverwijld de ontvangers van haar diensten in kennis van significante incidenten die een nadelige invloed kunnen hebben op de verlening van die diensten.

2. De essentiële entiteit respectievelijk de belangrijke entiteit deelt de ontvangers van haar diensten, die mogelijk door een significante cyberdreiging in relatie tot het ontvangen van die diensten worden getroffen, onverwijld mee welke maatregelen die ontvangers kunnen nemen in reactie op die dreiging. Indien nodig stelt de entiteit die ontvangers ook in kennis van de desbetreffende significante cyberdreiging.

§ 9.3 Sector specifieke rechtshandelingen en vrijstelling

Artikel 33 (sectorspecifieke rechtshandelingen)

1. Indien sectorspecifieke rechtshandelingen van de Europese Unie voorschrijven dat een essentiële of belangrijke entiteit significante incidenten moet melden en indien deze eisen ten minste gelijkwaardig zijn aan die uit deze wet, zijn de verplichtingen uit de artikelen 27 tot en met 32 niet van toepassing op die specifieke entiteit.

2. De in het eerste lid bedoelde eisen worden geacht gelijkwaardig te zijn wanneer de sectorspecifieke rechtshandeling voorziet in onmiddellijke toegang, in voorkomend geval automatisch en rechtstreeks, tot de meldingen van incidenten door het CSIRT, de bevoegde autoriteit of het centrale contactpunt, en wanneer de eisen voor het melden van significante incidenten ten minste een vergelijkbare uitwerking hebben als die de eisen, bedoeld in de artikelen 27 tot en met 32, 38 en 41, eerste en tweede lid.

3. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld ter uitvoering van de op grond van artikel 4, derde lid, van de NIS2-richtlijn vastgestelde richtsnoeren over de toepassing van het eerste en tweede lid.

Artikel 34 (ontheffing meldplicht)

1. De bevoegde autoriteit kan bij regeling of besluit, in overeenstemming met Onze Minister, een essentiële of belangrijke entiteit die activiteiten uitvoert op het gebied van nationale veiligheid, openbare veiligheid, defensie of rechtshandhaving of die uitsluitend diensten verleent aan de in artikel 6, eerste lid, bedoelde overheidsinstanties, met betrekking tot die activiteiten of diensten een ontheffing verlenen van de verplichtingen bedoeld in artikel 27 tot en met 32.

2. Het eerste lid is niet van toepassing wanneer een entiteit optreedt als aanbieder van vertrouwensdiensten die niet uitsluitend worden gebruikt binnen systemen die gesloten zijn als gevolg van een wettelijke regeling of een overeenkomst tussen een bepaalde groep deelnemers.

§ 9.4 Vrijwillige meldingen

Artikel 35 (vrijwillige meldingen van significante incidenten, incidenten, bijna-incidenten en cyberdreigingen)

1. Onverminderd artikel 27 kan op vrijwillige basis een melding worden ingediend door:

- a. een essentiële of belangrijke entiteit bij haar CSIRT, over incidenten, bijna-incidenten en cyberdreigingen;
- b. eenieder bij een CSIRT, over significante incidenten als bedoeld in artikel 27, tweede lid, incidenten, bijna-incidenten en cyberdreigingen.

2. Het CSIRT verwerkt de in het eerste lid bedoelde vrijwillige meldingen volgens de in artikel 38 omschreven procedure. Het CSIRT kan daarbij voorrang geven aan de verwerking van verplichte meldingen als bedoeld in artikel 27 boven vrijwillige meldingen als bedoeld in het eerste lid.

3. Het CSIRT kan de vrijwillige melding ter behandeling doorsturen naar een ander CSIRT.

Artikel 36 (vrijwillige meldingen van kwetsbaarheden)

1. Eenieder kan op vrijwillige basis een melding maken van een kwetsbaarheid bij de coördinator met het oog op een gecoördineerde bekendmaking van kwetsbaarheden.

2. De melding kan anoniem worden gedaan.

3. De coördinator met het oog op een gecoördineerde bekendmaking van kwetsbaarheden geeft opvolging aan de melding door het verrichten van de taken, genoemd in artikel 18, tweede lid, en waarborgt de anonimiteit van de natuurlijke persoon of rechtspersoon die de kwetsbaarheid meldt.

4. Wanneer een gemelde kwetsbaarheid significante gevolgen kan hebben voor entiteiten in meer dan één lidstaat van de Europese Unie, werkt de coördinator met het oog op een gecoördineerde bekendmaking van kwetsbaarheden samen met andere als coördinator aangewezen CSIRT's binnen het CSIRT-netwerk.

§ 9.5 Nadere regels

Artikel 37 (nadere regels over meldingen van significante incidenten)

Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld ter uitwerking van de artikelen 27 tot en met 32, 35 en 36, waaronder regels over aanvullende aspecten en drempelwaarden die in aanmerking worden genomen om te bepalen of sprake is van een significant incident, waarbij onderscheid kan worden gemaakt tussen sectoren en subsectoren, en de gegevens waar de vroegtijdige waarschuwing, melding, tussentijds verslag en eindverslag in ieder geval uit moeten bestaan en de wijze waarop dit geschiedt.

§ 9.6 Taken en bevoegdheden van het CSIRT en de bevoegde autoriteit bij significante incidenten en significante cyberdreigingen

Artikel 38 (taken CSIRT na melding significant incident)

1. Het CSIRT verstrekt onverwijld en zo mogelijk binnen 24 uur na ontvangst van de in artikel 28 bedoelde vroegtijdige waarschuwing een antwoord aan de meldende entiteit, met inbegrip van een eerste terugkoppeling over het significante incident en, op verzoek van de entiteit, richtsnoeren of operationeel advies voor de uitvoering van mogelijke risicobeperkende maatregelen.
2. Het CSIRT verleent aanvullende technische ondersteuning indien de betrokken entiteit daarom verzoekt.
3. Wanneer wordt vermoed dat het significante incident van criminele aard is, geeft het CSIRT ook richtsnoeren voor het melden van het significante incident aan de rechtshandavingsinstanties.

Artikel 39 (openbaarmaking significant incident door CSIRT of bevoegde autoriteit)

Het CSIRT respectievelijk de bevoegde autoriteit kan, na raadpleging van de betrokken entiteit, het publiek informeren over een significant incident of de entiteit verplichten om dit te doen, wanneer:

- a. publieke bewustmaking nodig is om een significant incident te voorkomen;
- b. dat nodig is om een lopend incident te beheersen; of
- b. de bekendmaking van het significante incident anderszins in het algemeen belang is.

Artikel 40 (in kennis stelling natuurlijke personen of rechtspersonen door entiteit)

De bevoegde autoriteit kan de essentiële of belangrijke entiteit verplichten om de natuurlijke personen of rechtspersonen aan wie de entiteit diensten verleent of voor wie de entiteit activiteiten uitvoert en die mogelijk door een significante cyberdreiging worden beïnvloed, in kennis te stellen van de aard van de dreiging en alle mogelijke beschermings- of herstelmaatregelen die deze natuurlijke personen of rechtspersonen kunnen nemen als reactie op die dreiging.

§ 9.7 Informatieverstrekking in verband met meldingen

Artikel 41 (informatieverstrekking over gemelde significante incidenten, incidenten, bijna-incidenten en cyberdreigingen)

1. Het CSIRT stelt het centrale contactpunt in kennis van de op grond van artikel 27 ontvangen meldingen van significante incidenten en, indien nodig, van de op grond van artikel 35, eerste lid, onderdeel a, ontvangen vrijwillige meldingen van incidenten, bijna-incidenten en cyberdreigingen. In geval van een grensoverschrijdend of sectoroverschrijdend significant incident, zorgt het CSIRT ervoor dat de relevante informatie die hierover is gemeld tijdig aan het centrale contactpunt wordt verstrekt.
2. Als dat passend is en in elk geval als het aan het CSIRT gemelde significante incident, bedoeld in het eerste lid, betrekking heeft op twee of meer lidstaten van de Europese Unie, stelt het centrale contactpunt de centrale contactpunten van de andere getroffen lidstaten en Enisa onverwijld in kennis van het significante incident. Die kennisgeving omvat de informatie die overeenkomstig de artikelen 28 tot en met 31 is ontvangen. Daarbij beschermt het centrale contactpunt de

beveiligingsbelangen en commerciële belangen van de entiteit en de vertrouwelijkheid van de verstrekte informatie.

3. Op verzoek van het CSIRT of de bevoegde autoriteit stuurt het centrale contactpunt de op grond van artikel 27 ontvangen meldingen door naar de centrale contactpunten van de andere betrokken lidstaten van de Europese Unie.

4. Als uit gegevens die het centrale contactpunt heeft ontvangen van een centraal contactpunt in een andere lidstaat van de Europese Unie blijkt dat een daar gemeld incident significante gevolgen heeft voor de verlening van de diensten van een essentiële of belangrijke entiteit in Nederland, dan stelt het centrale contactpunt het betrokken CSIRT en de betrokken bevoegde autoriteit daarvan op de hoogte.

5. Het centrale contactpunt dient elke drie maanden bij Enisa een samenvattend verslag in met geanonimiseerde en geaggregeerde gegevens over gemelde significante incidenten, incidenten, bijna-incidenten en cyberdreigingen.

Artikel 42 (informatieverstrekking over gemelde significante incidenten, incidenten, bijna-incidenten en cyberdreigingen door essentiële entiteiten die tevens kritieke entiteiten zijn)

1. De bevoegde autoriteit, verstrekt de bevoegde autoriteit, bedoeld in artikel 8 van de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten, informatie over een significant incident dat overeenkomstig artikel 27 is gemeld door een essentiële entiteit die tevens een kritieke entiteit is als bedoeld in de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten.

2. Het CSIRT verstrekt de bevoegde autoriteit, bedoeld in artikel 8 van de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten, informatie over een incident, bijna-incident of cyberdreiging dat overeenkomstig artikel 35, eerste lid, onderdeel a, is gemeld door een essentiële entiteit die tevens een kritieke entiteit is als bedoeld in de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten.

Artikel 43 (informatieverstrekking in verband met incidenten met betrekking tot financiële entiteiten)

Indien het centrale contactpunt informatie van de bevoegde autoriteiten uit hoofde van Verordening (EU) 2022/2554 ontvangt over incidenten met betrekking tot financiële entiteiten, kan hij deze informatie doorsturen naar een CSIRT of een bevoegde autoriteit.

Hoofdstuk 10. Aanwijzing vertegenwoordiger

Artikel 44 (aanwijzing vertegenwoordiger)

Indien een hierna genoemde entiteit niet in de Europese Unie is gevestigd, maar wel in Nederland diensten aanbiedt, en zij geen vertegenwoordiger heeft aangewezen in één van de andere lidstaten van de Europese Unie waar deze diensten worden aangeboden, wijst zij een in Nederland gevestigde vertegenwoordiger aan :

- a. DNS-dienstverleners;
- b. registers voor topleveldomeinnamen;
- c. aanbieders van cloudcomputingdiensten;
- d. de entiteit die domeinnaamregistratiediensten verleent;
- e. aanbieders van datacentrumdiensten;
- f. aanbieders van netwerken voor de levering van inhoud;
- g. aanbieders van beheerde diensten;
- h. aanbieders van beheerde beveiligingsdiensten;
- i. aanbieders van onlinemarktplaatsen;
- j. aanbieders van onlinezoekmachines;
- k. aanbieders van platforms voor socialenetwerkdiensten.

Hoofdstuk 11. Nationale register van essentiële entiteiten, belangrijke entiteiten en entiteiten die domeinnaamregistratiediensten verlenen

Artikel 45 (informatieverstrekking ten behoeve van nationale register)

1. Een essentiële of belangrijke entiteit en een entiteit die domeinnaamregistratiediensten verleent verstrekt ten behoeve van het in artikel 22 bedoelde nationale register aan Onze Minister de volgende informatie middels het daarvoor opgezette mechanisme:
 - a. de naam van de entiteit;
 - b. het adres en de actuele contactgegevens van de entiteit, met inbegrip van e-mailadressen, IP-bereiken en telefoonnummers;
 - c. indien van toepassing, de sectoren en subsectoren, bedoeld in bijlage 1 of 2 van deze wet, waartoe de entiteit behoort;
 - d. indien van toepassing, een vermelding van de lidstaten van de Europese Unie waar de entiteit zijn diensten als bedoeld in bijlage 1 of bijlage 2 van deze wet verleent; en
 - e. indien van toepassing, de andere bij of krachtens algemene maatregel van bestuur genoemde gegevens.
2. De in het eerste lid bedoelde entiteiten melden Onze Minister onverwijld of in elk geval binnen twee weken na de datum van de wijziging, elke wijziging van de informatie die zij op grond van het eerste lid hebben verstrekt.
3. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld over de informatieverstrekking, waaronder regels over de wijze waarop de informatie wordt verstrekt.

Artikel 46 (vrijstelling verplichting informatieverstrekking nationale register)

1. Een bevoegde autoriteit kan, in overeenstemming met Onze Minister, een essentiële entiteit, een belangrijke entiteit of entiteit die domeinnaamregistratiediensten verleent, , ontheffing verlenen van de verplichtingen, bedoeld in artikel 45, indien de desbetreffende entiteit uitsluitend activiteiten verricht op het gebied van nationale veiligheid, openbare veiligheid, defensie of rechtshandhaving of uitsluitend diensten verleent aan de in artikel 6, eerste lid, bedoelde overheidsinstanties.
2. Het eerste lid is niet van toepassing wanneer en voor zover een entiteit optreedt als aanbieder van vertrouwensdiensten die niet uitsluitend worden gebruikt binnen systemen die gesloten zijn als gevolg van een wettelijke regeling of een overeenkomst tussen een bepaalde groep deelnemers.

Artikel 47 (toegang tot nationale register)

Onze Minister verleent de bevoegde autoriteit en het CSIRT toegang tot het in artikel 22 bedoelde nationale register ten behoeve van de uitoefening van hun taken, voor zover de toegang ziet op informatie over de entiteiten waarvoor zij zijn aangewezen als de bevoegde autoriteit respectievelijk het CSIRT.

Hoofdstuk 12. Register van Enisa

Artikel 48 (informatieverstrekking ten behoeve van register van Enisa)

1. Ten behoeve van het in artikel 27, eerste lid, van de NIS2-richtlijn bedoelde register van Enisa verstrekken de volgende entiteiten aan het centrale contactpunt de in het tweede lid bedoelde informatie middels het daarvoor opgezette mechanisme, voor zover zij zijn aangemerkt als essentiële of belangrijke entiteit:
 - a. DNS-dienstverleners;
 - b. registers voor topleveldomeinnamen,
 - c. aanbieders van cloudcomputingdiensten, genoemd in bijlage 1 bij deze wet;

- d. de entiteit die domeinnaamregistratiediensten verleent, genoemd in bijlage 1 bij deze wet;
- e. aanbieders van datacentrumdiensten;
- f. aanbieders van netwerken voor de levering van inhoud;
- g. aanbieders van beheerde diensten;
- h. aanbieders van beheerde beveiligingsdiensten,
- i. aanbieders van onlinemarktplaatsen;
- j. aanbieders van onlinezoekmachines;
- k. aanbieders van platforms voor socialenetwerkdiensten.

2. De in het eerste lid bedoelde entiteiten verstrekken de volgende informatie aan het centrale contactpunt:

- a. de naam van de entiteit;
- b. indien van toepassing, de sector, subsector en soort entiteit bedoeld in bijlage 1 of 2 van deze wet;
- c. het adres van de hoofdvestiging van de entiteit en haar andere wettelijke vestigingen in de Europese Unie of, indien deze niet in de Europese Unie zijn gevestigd, van haar op grond van artikel 38 aangewezen vertegenwoordiger;
- d. actuele contactgegevens, met inbegrip van e-mailadressen en telefoonnummers van de entiteit en, indien van toepassing, haar op grond van artikel 38 aangewezen vertegenwoordiger;
- e. de lidstaten van de Europese Unie waar de entiteit haar diensten als bedoeld in bijlage 1 of 2 van deze wet of haar domeinnaamregistratiediensten verleent; en
- f. de IP-bereiken van de entiteit.

3. De in het eerste lid bedoelde entiteiten verstrekken de in het tweede lid bedoelde informatie uiterlijk op 17 januari 2025. Indien het eerste en tweede lid na 17 januari 2025 in werking treden, verstrekken zij de in het tweede lid bedoelde informatie binnen één maand na de inwerkingtreding van die leden. Indien een in het eerste lid bedoelde entiteit na de inwerkingtreding van het eerste en tweede lid kwalificeert als essentiële entiteit, belangrijke entiteit of entiteit die domeinnaamregistratiediensten verleent, verstrekt die entiteit de in het tweede lid bedoelde informatie binnen één maand nadat zij zich als zodanig kwalificeert.

4. De in het eerste lid bedoelde entiteiten stellen het centrale contactpunt onverwijld of in elk geval binnen drie maanden na de datum waarop de wijziging van kracht is geworden, in kennis van wijzigingen van de gegevens bedoeld in het tweede lid.

Artikel 49 (vrijstelling verplichting informatieverstrekking register van Enisa)

De bevoegde autoriteit kan bij, in overeenstemming met Onze Minister, een in artikel 48, eerste lid, bedoelde entiteit die uitsluitend activiteiten verricht op het gebied van nationale veiligheid, openbare veiligheid, defensie of rechtshandhaving of die uitsluitend diensten verleent aan de in artikel 6, eerste lid, bedoelde overheidsinstanties, ontheffing verlenen van de verplichtingen bedoeld in artikel 48.

Hoofdstuk 13. Database met domeinnaamregistratiegegevens

Artikel 50 (database met domeinnaamregistratiegegevens)

1. Het register voor topleveldomeinnamen en de entiteiten die domeinnaamregistratiediensten verlenen, verzamelen nauwkeurige en volledige domeinnaamregistratiegegevens in een database en houden die gegevens bij.

2. De in het eerste lid bedoelde database bevat de volgende gegevens:

- a. de domeinnaam;
- b. de datum van registratie;
- c. de naam, het e-mailadres en het telefoonnummer van de registrant;

d. het e-mailadres en het telefoonnummer van het contactpunt dat de domeinnaam beheert, indien deze verschillen van die van de registrant.

3. De registers voor topleveldomeinnamen en de entiteiten die domeinnaamregistratiediensten verlenen, stellen het beleid en de procedures vast, waaronder verificatieprocedures, om ervoor te zorgen dat de in het eerste lid bedoelde database juiste en volledige informatie bevat. Zij maem dat beleid en die procedures openbaar.

4. De registers voor topleveldomeinnamen en de entiteiten die domeinnaamregistratiediensten verlenen, maken de domeinnaamregistratiegegevens, die geen persoonsgegevens zijn, onverwijld na de registratie van een domeinnaam openbaar.

5. De registers voor topleveldomeinnamen en de entiteiten die domeinnaamregistratiediensten verlemem, werken samen om te voorkomen dat domeinnaamregistratiegegevens tweemaal worden verzameld.

6. Het CSIRT kan inzage vorderen van de gegevens, bedoeld in het eerste lid, voor zover dat voor de uitoefening van zijn taken op grond van deze wet noodzakelijk is.

7. Bij regeling van Onze Minister van Economische Zaken en Klimaat kunnen nadere regels worden gesteld ten aanzien van het bepaalde in dit artikel.

Artikel 51 (verzoeken om toegang tot gegevens over registratie van domeinnamen)

1. Het register voor topleveldomeinnamen respectievelijk de entiteit die domeinnaamregistratiediensten verleent, verleent op een rechtmatig en naar behoren gemotiveerd verzoek van een legitieme partij die daarom verzoekt toegang tot specifieke gegevens over de registratie van domeinnamen.

2. De registers voor topleveldomeinnamen en de entiteiten die domeinnaamregistratiediensten verlenen, beantwoorden een in het eerste lid bedoeld verzoek om toegang onverwijld of, indien dat niet mogelijk is, binnen 72 uur na ontvangst van het verzoek.

3. De registers voor topleveldomeinnamen en de entiteiten die domeinnaamregistratiediensten verlenen, stellen het beleid en de procedures met betrekking tot de bekendmaking van de in het eerste lid bedoelde gegevens vast en maken dat beleid en die procedures openbaar.

4. Bij regeling van Onze Minister van Economische Zaken en Klimaat kunnen nadere regels worden gesteld ten aanzien van het bepaalde in dit artikel.

Hoofdstuk 14. Samenwerking en informatie-uitwisseling

§ 14.1 Samenwerking en informatie-uitwisseling met betrekking tot instanties

Artikel 52 (samenwerking en informatie-uitwisseling tussen instanties)

1. De bevoegde autoriteiten, de CSIRT's en het centrale contactpunt werken met elkaar samen voor de doeltreffende en doelmatige uitvoering van hun taken uit hoofde van deze wet en wisselen daartoe onderling alle daarvoor benodigde gegevens uit, waaronder persoonsgegevens.

2. De bevoegde autoriteit, het CSIRT en het centrale contactpunt werken voor de doeltreffende en doelmatige uitvoering van hun taken uit hoofde van deze wet samen met de volgende instanties in Nederland en wisselen daartoe onderling alle daarvoor benodigde gegevens uit, waaronder persoonsgegevens:

- a. de bij of krachtens algemene maatregel van bestuur aangewezen rechtshandhavingsautoriteiten;
- b. de Autoriteit persoonsgegevens;

- c. de nationale bevoegde autoriteiten als bedoeld in de Verordening (EG) nr. 300/2008 en Verordening (EU) 2018/1139;
- d. Onze Minister van Economische Zaken en Klimaat uit hoofde van Verordening (EU) nr. 910/2014
- e. de bevoegde autoriteiten uit hoofde van Verordening (EU) 2022/2554;
- f. Onze Minister van Economische Zaken en Klimaat uit hoofde van Richtlijn (EU) 2018/1972;
- g. de bevoegde autoriteiten, bedoeld in artikel 8 van de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten;
- h. de bij of krachtens algemene maatregel van bestuur aangewezen bevoegde autoriteiten uit hoofde van andere sectorspecifieke rechtshandelingen van de Europese Unie.

§ 14.2 Samenwerking en informatie-uitwisseling met betrekking tot CSIRT's

Artikel 53 (samenwerking en informatie-uitwisseling tussen CSIRT's)

De CSIRT's werken met elkaar samen voor de doeltreffende en doelmatige uitvoering van hun taken uit hoofde van deze wet en wisselen daartoe onderling alle daarvoor benodigde gegevens uit, waaronder persoonsgegevens.

Artikel 54 (informatie-uitwisseling met entiteiten en gemeenschappen van entiteiten)

De CSIRT's wisselt relevante informatie uit met de essentiële en belangrijke entiteiten en deentiteiten die domeinnaamregistratiediensten verlenen en gemeenschappen van entiteiten als bedoeld in artikel 29 NIS@-richtlijn.

Artikel 55 (samenwerking en informatie-uitwisseling met derde landen)

1. Een CSIRT kan een samenwerkingsrelatie tot stand brengen met een gelijkaardig orgaan van een derde land. Binnen die samenwerkingsrelatie kan relevante informatie worden uitgewisseld, met inbegrip van persoonsgegevens. Een CSIRT gaat alleen over tot de uitwisseling van persoonsgegevens voor zover dat noodzakelijk is voor de doeltreffende en doelmatige uitvoering van haar taken uit hoofde van deze wet.
2. Een CSIRT kan samenwerken met een gelijkwaardig orgaan van een derde land. Deze samenwerking kan bestaan uit het verlenen van bijstand op het gebied van cyberbeveiliging.

§ 14.3 Samenwerking en informatie-uitwisseling met betrekking tot de bevoegde autoriteit

Artikel 56 (samenwerking en informatie-uitwisseling tussen bevoegde autoriteiten van deze wet)

De bevoegde autoriteiten werken met elkaar samen voor de doeltreffende en doelmatige uitvoering van hun taken uit hoofde van deze wet en wisselen daartoe onderling alle daarvoor benodigde gegevens uit, waaronder persoonsgegevens.

Artikel 57 (samenwerking en informatie-uitwisseling met bevoegde autoriteiten Wet weerbaarheid kritieke entiteiten)

1. De bevoegde autoriteiten, en de bevoegde autoriteit, bedoeld in artikel 8 van de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten, werken met elkaar samen voor de doeltreffende en doelmatige uitvoering van hun taken uit hoofde van deze wet en de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten en wisselen daartoe onderling alle daarvoor benodigde gegevens uit, waaronder persoonsgegevens, uit, waaronder gegevens over:
 - a. het aanmerken van entiteiten als kritieke entiteiten als bedoeld in de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten;
 - b. cyberbeveiligingsrisico's, cyberdreigingen en incidenten en niet-cybergerelateerde risico's, dreigingen en incidenten die gevolgen hebben voor essentiële entiteiten die op grond van de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten zijn aangemerkt als kritieke entiteiten;

c. de maatregelen die in reactie op de hiervoor bedoelde risico's, dreigingen en incidenten zijn genomen door de betrokken bevoegde autoriteit.

2. De bevoegde autoriteit, stelt de bevoegde autoriteit, bedoeld in artikel 8 van de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten, op de hoogte wanneer zij haar toezichts- en handhavingsbevoegdheden uitoefent om ervoor te zorgen dat een essentiële entiteit die tevens een kritieke entiteit is als bedoeld in de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten voldoet aan het bepaalde bij of krachtens deze wet.

Artikel 58 (samenwerking met bevoegde autoriteit Verordening (EU) 2022/2554)

1. De bevoegde autoriteiten werken samen met de bevoegde autoriteiten, bedoeld in artikel 46 van Verordening (EU) 2022/2554.

2. De bevoegde autoriteit stelt het oversightforum dat is opgericht op grond van artikel 32, eerste lid, van Verordening (EU) 2022/2554 in kennis wanneer zij haar toezichts- en handhavingsbevoegdheden uitoefent om ervoor te zorgen dat een essentiële entiteit of een belangrijke entiteit, die op grond van artikel 31 van Verordening (EU) 2022/2554 als kritieke derde aanbieder van ICT-diensten is aangewezen, voldoet aan het bepaalde bij of krachtens deze wet.

Artikel 59 (samenwerking met toezichthoudende autoriteiten in het kader van inbreuken in verband met persoonsgegevens)

1. De bevoegde autoriteiten werken samen met de Autoriteit persoonsgegevens bij de behandeling van incidenten die leiden tot inbreuken in verband met persoonsgegevens en wisselen in dat kader relevante informatie uit.

2. Wanneer de bevoegde autoriteit bij toezicht of handhaving er kennis van krijgt dat een overtreding van de artikelen 23, 27, 28, 29, 30, 31 of 32 door een essentiële of belangrijke entiteit een inbreuk in verband met persoonsgegevens als bedoeld in artikel 4, onderdeel 12, van de Algemene verordening gegevensbescherming kan inhouden, die op grond van artikel 33 van die verordening moet worden gemeld, stelt zij de Autoriteit persoonsgegevens dan wel de bevoegde toezichthoudende autoriteiten als bedoeld in de artikelen 55 en 56 van de Algemene verordening gegevensbescherming daarvan onverwijld in kennis.

3. Wanneer de op grond van de Algemene verordening gegevensbescherming bevoegde toezichthoudende autoriteit in een andere lidstaat is gevestigd, stelt de bevoegde autoriteit de Autoriteit persoonsgegevens in kennis van de in het tweede lid bedoelde potentiële inbreuk in verband met persoonsgegevens.

Artikel 60 (informatie-uitwisseling met andere bevoegde autoriteiten)

De bevoegde autoriteiten, Onze Minister van Economische Zaken en Klimaat uit hoofde van Verordening (EU) 910/2014, de bevoegde autoriteiten bedoeld in Verordening (EU) 2022/2554 en Onze Minister van Economische Zaken en Klimaat uit hoofde van Richtlijn (EU) 2018/1972 wisselen informatie uit over relevante incidenten en cyberdreigingen.

Artikel 61 (samenwerking met en bijstandsverzoek van de bevoegde autoriteit van een andere lidstaat van de Europese Unie)

1. De bevoegde autoriteit werkt samen met de betrokken bevoegde autoriteit van een andere lidstaat die op grond van artikel 8 van de NIS2-richtlijn als zodanig is aangewezen in het nationale recht van die lidstaat en verleent op gemotiveerd verzoek van die autoriteit bijstand, wanneer een essentiële of belangrijke entiteit of een entiteit die domeinnaamregistratiediensten verleent, als bedoeld in deze wet of in het nationale recht van de betrokken lidstaat van de Europese Unie waarin de NIS2-richtlijn is geïmplementeerd:

a. diensten verricht in meer dan één lidstaat; of

b. diensten verricht in één of meer lidstaten en zijn netwerk- en informatiesystemen zich in één of meer andere lidstaten bevinden.

2. De bevoegde autoriteit kan naar aanleiding van een gemotiveerd verzoek om bijstand van een bevoegde autoriteit van een andere lidstaat die op grond van artikel 8 van de NIS2-richtlijn als zodanig is aangewezen in het nationale recht van die lidstaat en die ten aanzien van de betrokken entiteit krachtens artikel 26, eerste lid, onderdeel b, NIS2-richtlijn jurisdictie heeft, toezichts- en handhavingsmaatregelen nemen ten aanzien van de volgende entiteiten, wanneer die entiteit in Nederland diensten verleent of waarvan een netwerk- en informatiesysteem zich in Nederland bevindt:

- a. DNS-dienstverleners;
- b. registers voor topleveldomeinnamen;
- c. aanbieders van cloudcomputingdiensten;
- d. entiteiten die domeinnaamregistratiediensten verlenen;
- e. aanbieders van datacentrumdiensten
- f. aanbieders van netwerken voor de levering van inhoud;
- g. aanbieders van beheerde diensten;
- h. aanbieders van beheerde beveiligingsdiensten;
- i. de aanbieders van onlinemarktplaatsen;
- j. aanbieders van onlinezoekmachines en
- k. aanbieders van platforms voor socialenetwerkdiensten.

3. Na de ontvangst van het gemotiveerde verzoek om bijstand, genoemd in het eerste en tweede lid, verleent de bevoegde autoriteit bijstand in verhouding tot haar eigen middelen. De bevoegde autoriteit wijst het verzoek alleen af als:

- a. zij niet bevoegd is om de verzochte bijstand te verlenen;
- b. de verzochte bijstand niet in verhouding staat tot de toezichthoudende taken van de bevoegde autoriteit; of
- c. het verzoek betrekking heeft op informatie of activiteiten inhoudt die, indien ze openbaar zouden worden gemaakt of zouden worden uitgevoerd, in strijd zouden zijn met de wezenlijke belangen van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of de defensie.

4. Voordat de bevoegde autoriteit het verzoek afwijst, raadpleegt zij de betrokken bevoegde autoriteit van de andere lidstaat die op grond van artikel 8 van de NIS2-richtlijn als zodanig is aangewezen in het nationale recht van die lidstaat over de voorgenomen afwijzing en, wanneer de lidstaat daartoe verzoekt, de Europese Commissie en Enisa.

5. In het kader van de samenwerking informeert de bevoegde autoriteit via het centrale contactpunt de betrokken bevoegde autoriteit van een andere lidstaat over de door haar genomen toezichts- en handhavingsmaatregelen met betrekking tot een in het eerste lid bedoelde entiteit.

Artikel 62 (bijstandsverzoek aan de bevoegde autoriteit van een andere lidstaat)

1. De bevoegde autoriteit, kan een bevoegde autoriteit van een andere lidstaat die op grond van artikel 8 van de NIS2-richtlijn als zodanig is aangewezen in het nationale recht van een andere lidstaat gemotiveerd verzoeken om bijstand, wanneer een essentiële entiteit of belangrijke entiteit of een entiteit die domeinnaamregistratiediensten verleent, als bedoeld in deze wet of in het nationale recht van de andere betrokken lidstaat van de Europese Unie waarin de NIS2-richtlijn is geïmplementeerd:

- a. diensten verricht in meer dan één lidstaat; of
- b. diensten verricht in één of meer lidstaten en haar netwerk- en informatiesystemen zich in één of meer andere lidstaten bevinden.

2. De bevoegde autoriteit kan een bevoegde autoriteit van een andere lidstaat die op grond van artikel 8 van de NIS2-richtlijn als zodanig is aangewezen in het nationale recht van die lidstaat gemotiveerd verzoeken om bijstand ten aanzien van de volgende entiteiten, wanneer die entiteit haar hoofdvestiging heeft in die andere lidstaat:

- a. DNS-dienstverleners;
- b. registers voor topleveldomeinnamen;
- c. aanbieders van cloudcomputingdiensten;
- d. entiteiten die domeinnaamregistratiediensten verlenen;
- e. aanbieders van datacentrumdiensten
- f. aanbieders van netwerken voor de levering van inhoud;
- g. aanbieders van beheerde diensten;
- h. aanbieders van beheerde beveiligingsdiensten;
- i. de aanbieders van onlinemarktplaatsen;
- j. aanbieders van onlinezoekmachines en
- k. aanbieders van platforms voor sociale netwerkdiensten.

3. Het verzoek om bijstand, bedoeld in het eerste en tweede lid, kan zien op het verstrekken van informatie of op het nemen van toezichts- en handhavingsmaatregelen, met inbegrip van inspecties ter plaatse, toezicht elders of beveiligingsaudits.

Hoofdstuk 15. Verwerking van gegevens

Artikel 64 (verwerkingsverantwoordelijkheid)

De bevoegde autoriteit, het centrale contactpunt, het CSIRT en Onze Minister zijn de verwerkingsverantwoordelijken ten behoeve van de taken die op grond van deze wet aan hen zijn toegewezen.

Artikel 64a (bijzondere persoonsgegevens)

1. Gelet op artikel 9, aanhef en tweede lid, onderdeel g, van de Algemene verordening gegevensbescherming, is het verbod om bijzondere categorieën van persoonsgegevens, als bedoeld in artikel 1 van de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming, te verwerken niet van toepassing indien de verwerking geschiedt door het CSIRT en de bevoegde autoriteit, voor zover de verwerking van deze gegevens noodzakelijk is voor de uitoefening van zijn taken op grond van deze wet.

2. De bijzondere persoonsgegevens bedoeld in het eerste lid worden niet langer bewaard dan voor de uitoefening van de taken van het CSIRT en de bevoegde autoriteit noodzakelijk is. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld over de verwerking van bijzondere persoonsgegevens.

Artikel 65 (vertrouwelijke gegevens)

1. De bevoegde autoriteit, het centrale contactpunt, het CSIRT en Onze Minister kunnen elkaar, de bevoegde autoriteit, bedoeld in artikel 60, de bevoegde autoriteit van een andere lidstaat van de Europese Unie die op grond van artikel 8 van de NIS2-richtlijn als zodanig is aangewezen in het nationale recht van die lidstaat, een andere toezichthoudende autoriteit die krachtens Unierecht of nationaal recht ter uitvoering van Unierecht is aangewezen of ingesteld en de Europese Commissie vertrouwelijke gegevens verstrekken, doch uitsluitend voor zover:

- a. dat noodzakelijk is ter uitvoering van hun taken uit hoofde van deze wet;
- b. de verstrekking beperkt blijft tot die vertrouwelijke gegevens die noodzakelijk zijn en verstrekking evenredig is aan het doel van die verstrekking;
- c. de vertrouwelijkheid van die vertrouwelijke gegevens is gewaarborgd; en
- d. de veiligheids- en commerciële belangen van de betrokken entiteit worden beschermd.

2. Het CSIRT kan vertrouwelijke gegevens aan essentiële en belangrijke entiteiten en relevante partijen verstrekken overeenkomstig de in het eerste lid genoemde voorwaarden.

3. De Wet open overheid is niet van toepassing op gegevens als bedoeld in het eerste en tweede lid, behalve voor zover die gegevens milieu-informatie inhouden als bedoeld in artikel 19.1a van de Wet milieubeheer. De eerste volzin geldt ook als de gegevens bij een ander overheidsorgaan berusten na verstrekking op grond van dit artikel.

Artikel 66 (verstrekking van gegevens in relatie tot nationale veiligheid, openbare veiligheid en defensie)

Het bepaalde bij of krachtens deze wet omvat niet de verstrekking van informatie waarvan de bekendmaking strijdig is met de wezenlijke belangen van nationale veiligheid, openbare veiligheid of defensie.

Hoofdstuk 16. Toezicht en handhaving

§ 16.1 Toezichthouders

Artikel 67 (toezichthouders)

1. Met het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens deze wet zijn belast: de door de bevoegde autoriteit aangewezen ambtenaren.
2. De toezichthouders bedoeld in het eerste lid zijn tevens belast met het verlenen van bijstand als bedoeld in artikel 61 aan een bevoegde autoriteit van een andere lidstaat van de Europese Unie en kunnen ten behoeve van het verlenen van die bijstand hun toezichthoudende bevoegdheden toepassen.
3. Van een besluit als bedoeld in het eerste lid wordt mededeling gedaan door plaatsing in de Staatscourant.

§ 16.2 Handhaving ten aanzien van essentiële entiteiten

Artikel 68 (controlefunctionaris)

1. De bevoegde autoriteit kan voor een bepaalde periode een controlefunctionaris aanwijzen ten aanzien van een essentiële entiteit.
2. De controlefunctionaris is een onafhankelijke deskundige zijnde een natuurlijk persoon en heeft tot taak :
 - a. het monitoren van de naleving van het bepaalde bij of krachtens de artikelen 23 en 27 tot en met 32 door de betrokken essentiële entiteit; en
 - b. het informeren van de bevoegde autoriteit en het bestuur van de betrokken essentiële entiteit over de naleving van het bepaalde bij of krachtens de artikelen 23 en 27 tot en met 32 door de betrokken essentiële entiteit.
3. De essentiële entiteit draagt de kosten van de controlefunctionaris, tenzij een bij algemene maatregel van bestuur omschreven geval zich voordoet waarin de betrokken entiteit deze kosten niet hoeft te dragen.
4. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld over het bepaalde in het eerste en tweede lid, waaronder de vereisten die gelden voor de aanwijzing van de controlefunctionaris.

Artikel 69 (beveiligingsscan)

1. De bevoegde autoriteit kan een beveiligingsscan uitvoeren of door een onafhankelijke en gekwalificeerde deskundige laten uitvoeren bij een essentiële entiteit.

2. De bevoegde autoriteit draagt de kosten van de beveiligingsscan, tenzij een bij algemene maatregel van bestuur omschreven geval zich voordoet waarin deze kosten moeten worden gedragen door de betrokken entiteit.

Artikel 70 (gerichte beveiligingsaudit)

1. De bevoegde autoriteit kan een essentiële entiteit periodiek of ad hoc verplichten om:
 - a. een onafhankelijke en gekwalificeerde deskundige te laten onderzoeken of de entiteit voldoet aan het bepaalde bij of krachtens deze wet
 - b. de resultaten van dat onderzoek binnen een bij het besluit gestelde redelijke termijn te verstrekken aan de bevoegde autoriteit; of
 - c. de aanbevelingen naar aanleiding van het onderzoek binnen een redelijke termijn uit te voeren.
2. Het onderzoek is gebaseerd op de door de bevoegde autoriteit of de betrokken essentiële entiteit verrichte risicobeoordelingen of op andere beschikbare risicogerelateerde informatie.
3. Het onderzoek wordt uitgevoerd op een door de bevoegde autoriteit voorgeschreven wijze.
4. De essentiële entiteit draagt de kosten van het onderzoek, tenzij een bij algemene maatregel van bestuur omschreven geval zich voordoet waarin de betrokken entiteit deze kosten niet hoeft te dragen.
6. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld over het eerste tot en met derde lid.

Artikel 70a (ad hoc beveiligingsaudit)

1. De bevoegde autoriteit kan een essentiële entiteit verplichten om:
 - a. een onafhankelijke en gekwalificeerde deskundige te laten onderzoeken of de entiteit voldoet aan het bepaalde bij of krachtens deze wet nadat bij de essentiële entiteit een significant incident zich heeft voorgedaan of nadat het redelijk vermoeden bestaat dat de essentiële entiteit niet heeft voldaan aan de andere bij of krachtens deze wet bepaalde verplichtingen; of
 - b. de aanbevelingen naar aanleiding van het onderzoek binnen een redelijke termijn uit te voeren.
2. Het onderzoek wordt uitgevoerd op een door de bevoegde autoriteit voorgeschreven wijze.
3. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld over het eerste en tweede lid.

Artikel 71 (openbaarmaking overtreding)

De bevoegde autoriteit kan een essentiële entiteit verplichten om onderdelen van een door de entiteit begane overtreding van het bepaalde bij of krachtens deze wet openbaar te maken, op een door de bevoegde autoriteit bepaalde wijze.

Artikel 72 (aanwijzing)

De bevoegde autoriteit kan een essentiële entiteit een bindende aanwijzing geven om binnen een daarbij gestelde redelijke termijn de daarin omschreven handelingen te verrichten of de daarin omschreven maatregelen te nemen ter naleving van het bepaalde bij of krachtens deze wet.

Artikel 73 (last onder bestuursdwang)

De bevoegde autoriteit is bevoegd tot oplegging van een last onder bestuursdwang aan een essentiële entiteit ter handhaving van van het bepaalde bij of krachtens deze wet.

Artikel 74 (einddatum beëindiging overtreding)

1. De bevoegde autoriteit kan na een overtreding door een essentiële entiteit van het bepaalde bij of krachtens deze wet een einddatum bepalen waarop de entiteit de daarbij genoemde maatregelen moet hebben genomen om de overtreding te beëindigen of waarop de entiteit aan de daarbij nader omschreven eisen moet hebben voldaan ter beëindiging van de overtreding.

2. De bevoegde autoriteit kan het besluit, bedoeld in het eerste lid, alleen nemen:

a. nadat zij alle in het derde lid genoemde maatregelen heeft opgelegd aan de betrokken entiteit en deze maatregelen niet ertoe hebben geleid dat de overtreding is beëindigd; of

b. nadat zij één of meer van de in het derde lid genoemde maatregelen heeft opgelegd aan de betrokken entiteit, de opgelegde maatregel of maatregelen niet ertoe hebben geleid dat de overtreding is beëindigd en het opleggen van de andere in het derde lid genoemde maatregel of maatregelen naar het oordeel van de bevoegde autoriteit niet ertoe zullen leiden dat de betrokken entiteit de overtreding beëindigt.

3. De in het tweede lid bedoelde maatregelen zijn:

a. een waarschuwing van de bevoegde autoriteit aan de betrokken entiteit over een overtreding van het bepaalde bij of krachtens deze wet;

b. een verplichting van de bevoegde autoriteit aan de betrokken entiteit over de uitvoering van de aanbevelingen naar aanleiding van het onderzoek als bedoeld in artikel 70, eerste lid, onderdeel c;

c. een aanwijzing als bedoeld in artikel 72;

d. een last onder bestuursdwang als bedoeld in artikel 73.

e. een last onder bestuursdwang als bedoeld in artikel 73 in samenhang met artikel 5:32, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht.

Artikel 75 (verzoek tot schorsing certificering of vergunning)

Indien de essentiële entiteit niet uiterlijk op de daarbij bepaalde einddatum heeft voldaan aan het besluit, bedoeld in artikel 74, kan de bevoegde autoriteit een certificerings- of vergunningsinstantie of de burgerlijke rechter van de rechtbank van het arrondissement waarbinnen de vestigingsplaats van de bevoegde autoriteit is gelegen verzoeken een certificering of vergunning tijdelijk op te schorten met betrekking tot alle of een deel van de relevante door de essentiële entiteit verleende diensten of verrichte activiteiten, zolang de entiteit niet voldoet aan het besluit.

Artikel 76 (verzoek tot schorsing leden van het bestuur)

1. Indien de essentiële entiteit niet uiterlijk op de daarbij bepaalde einddatum heeft voldaan aan het besluit, bedoeld in artikel 74, kan de bevoegde autoriteit de burgerlijke rechter van de rechtbank van het arrondissement waarbinnen de vestigingsplaats van de bevoegde autoriteit is gelegen verzoeken om één of meer leden van het bestuur van de betrokken essentiële entiteit te schorsen, zolang de entiteit niet voldoet aan het besluit.

2. De rechtbank regelt zo nodig alle overige gevolgen van de door haar uitgesproken schorsing.

3. De rechtbank kan ter verzekering van de naleving van haar uitspraak een dwangsom opleggen. Wordt de dwangsom verbeurd, dan komt deze toe aan de staat.

4. De griffier van de rechtbank, of in geval van hoger beroep, van het gerechtshof, biedt een afschrift van de onherroepelijke uitspraak waarin een schorsing is opgelegd met bekwame spoed aan de Kamer van Koophandel aan, die terstond de schorsing in het Handelsregister opneemt.

5. Zodra is voldaan aan het besluit, bedoeld in artikel 74, verzoekt de bevoegde autoriteit de Kamer van Koophandel de opname van de schorsing uit het Handelsregister te verwijderen.

Artikel 76a (uitzondering voor overheidsinstanties)

De artikelen 74, 75 en 76 zijn niet van toepassing op overheidsinstanties.

Artikel 77 (bestuurlijke boete)

1. De bevoegde autoriteit kan in geval van overtreding van het bepaalde bij of krachtens deze wet aan een essentiële entiteit een bestuurlijke boete opleggen:
 - a. tezamen met of na het geven van een waarschuwing aan de betrokken entiteit over de overtreding; of
 - b. tezamen met of na de toepassing van de artikelen 40, 68, 70, eerste lid, onderdeel c, 71, 72, 73, 74, 75 of 76.
2. De bevoegde autoriteit kan tevens aan een essentiële entiteit een bestuurlijke boete opleggen in geval van overtreding van artikel 5:20, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht.
3. De boete bedraagt ten hoogste:
 - a. in geval van overtreding van het bepaalde bij of krachtens de artikelen 23 en 27 tot en met 32: 10 miljoen euro of 2% van de totale wereldwijde jaaromzet in het voorgaande boekjaar van de onderneming waartoe de essentiële entiteit behoort, indien het laatstbedoelde bedrag hoger is;
 - b. in geval van overtreding van artikel 5:20, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht: het bedrag van de tweede categorie, bedoeld in artikel 23, vierde lid, van het Wetboek van Strafrecht;
 - c. in geval van een andere overtreding: 1 miljoen euro.
4. De werking van het besluit tot oplegging van de boete wordt opgeschort totdat het besluit onherroepelijk is.
5. Verzet schorst de tenuitvoerlegging van een dwangbevel dat strekt tot invordering van de boete.
6. Artikel 184 van het Wetboek van Strafrecht is niet van toepassing op de overtreding, bedoeld in het tweede lid.

§ 16.3 Handhaving ten aanzien van belangrijke entiteiten

Artikel 78 (reikwijdte)

De artikelen 79 tot en met 84 zijn alleen van toepassing voor zover de bevoegde autoriteit het bewijs, de aanwijzing of informatie heeft van een mogelijke overtreding door een belangrijke entiteit van het bepaalde bij of krachtens deze wet.

Artikel 79 (beveiligingsscan)

1. De bevoegde autoriteit kan een beveiligingsscan uitvoeren of door een onafhankelijke deskundige laten uitvoeren bij een belangrijke entiteit.
2. De bevoegde autoriteit draagt de kosten van de beveiligingsscan, tenzij een bij algemene maatregel van bestuur omschreven geval zich voordoet waarin deze kosten moeten worden gedragen door de betrokken entiteit.

Artikel 80 (gerichte beveiligingsaudit)

1. De bevoegde autoriteit kan een belangrijke entiteit verplichten om:

- a. een onafhankelijke en gekwalificeerde deskundige te laten onderzoeken of de entiteit voldoet aan het bepaalde bij of krachtens deze wet;
- b. de resultaten van dat onderzoek binnen een bij het besluit gestelde redelijke termijn te verstrekken aan de bevoegde autoriteit; of
- c. de aanbevelingen naar aanleiding van het onderzoek binnen een redelijke termijn uit te voeren.

2. Het onderzoek is gebaseerd op de door de bevoegde autoriteit of de betrokken belangrijke entiteit verrichte risicobeoordelingen of op andere beschikbare risicogerelateerde informatie.

3. Het onderzoek wordt uitgevoerd op een door de bevoegde autoriteit voorgeschreven wijze.

4. De belangrijke entiteit draagt de kosten van het onderzoek, tenzij een bij algemene maatregel van bestuur omschreven geval zich voordoet waarin de betrokken entiteit deze kosten niet hoeft te dragen.

5. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld over het eerste tot en met vierde lid.

Artikel 81 (openbaarmaking overtreding)

De bevoegde autoriteit kan een belangrijke entiteit verplichten om onderdelen van een door de entiteit begane overtreding van het bepaalde bij of krachtens deze wet openbaar te maken, op een door de bevoegde autoriteit bepaalde wijze.

Artikel 82 (aanwijzing)

De bevoegde autoriteit kan een belangrijke entiteit een bindende aanwijzing geven om binnen een daarbij gestelde redelijke termijn de daarin omschreven handelingen te verrichten of de daarin omschreven maatregelen te nemen ter naleving van het bepaalde bij of krachtens deze wet.

Artikel 83 (last onder bestuursdwang)

De bevoegde autoriteit is bevoegd tot oplegging van een last onder bestuursdwang aan een belangrijke entiteit terhandhaving van het bepaalde bij of krachtens deze wet.

Artikel 84 (bestuurlijke boete)

1. De bevoegde autoriteit kan in geval van overtreding van het bepaalde bij of krachtens deze wet aan een belangrijke entiteit een bestuurlijke boete opleggen:

- a. tezamen met of na het geven van een waarschuwing aan de betrokken entiteit over de overtreding; of
- b. tezamen met of na de toepassing van de artikelen 40, 80, eerste lid, onderdeel c, 81, 82 of 83.

2. De bevoegde autoriteit kan tevens aan een belangrijke entiteit een bestuurlijke boete opleggen in geval van overtreding van artikel 5:20, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht.

3. De boete bedraagt ten hoogste:

- a. in geval van overtreding van het bepaalde bij of krachtens de artikelen 23 en 27 tot en met 32: 7 miljoen euro of 1,4 % van de totale wereldwijde jaaromzet in het voorgaande boekjaar van de onderneming waartoe de belangrijke entiteit behoort, indien het laatstbedoelde bedrag hoger is;
- b. in geval van overtreding van artikel 5:20, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht: het bedrag van de tweede categorie, bedoeld in artikel 23, vierde lid, van het Wetboek van Strafrecht;
- c. in geval van een andere overtreding: 1 miljoen euro.

4. De werking van het besluit tot oplegging van de boete wordt opgeschort totdat het besluit onherroepelijk is.

5. Verzet schorst de tenuitvoerlegging van een dwangbevel dat strekt tot invordering van de boete.

6. Artikel 184 van het Wetboek van Strafrecht is niet van toepassing op de overtreding, bedoeld in het tweede lid.

§ 16.4 Handhaving ten aanzien van entiteiten die domeinnaamregistratiediensten verlenen

Artikel 85 (reikwijdte)

De artikelen 86 tot en met 88 zijn alleen van toepassing op de entiteit die domeinnaamregistratiediensten verleent, indien zij op grond van deze wet niet tevens essentiële entiteit of belangrijke entiteit is.

Artikel 86 (aanwijzing)

De bevoegde autoriteit kan een entiteit die domeinnaamregistratiediensten verleent, een bindende aanwijzing geven om binnen een daarbij gestelde redelijke termijn de daarin omschreven handelingen te verrichten ter naleving van de artikelen 44, 45, 48, 50 en 51, indien zij niet voldoet aan het bepaalde bij of krachtens de hiervoor genoemde artikelen.

Artikel 87 (last onder dwangsom)

De bevoegde autoriteit kan een entiteit die domeinnaamregistratiediensten verleent een last onder dwangsom opleggen in geval van overtreding van het bepaalde bij of krachtens de artikelen 44, 45, 48, 50 en 51.

Artikel 88 (bestuurlijke boete)

1. De bevoegde autoriteit kan een entiteit die domeinnaamregistratiediensten verleent een bestuurlijke boete opleggen in geval van:

- a. overtreding van het bepaalde bij of krachtens de artikelen 44, 45, 48, 50 en 51;
- b. overtreding van artikel 5:20, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht.

2. De boete bedraagt ten hoogste:

- a. in geval van overtreding van het bepaalde bij of krachtens de artikelen 44, 45, 48, 50 en 51: 1 miljoen euro;
- b. in geval van overtreding van artikel 5:20, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht: het bedrag van de tweede categorie, bedoeld in artikel 23, vierde lid, van het Wetboek van Strafrecht.

3. De werking van het besluit tot oplegging van de boete wordt opgeschort totdat de beroepstermijn is verstreken of, als beroep is ingesteld, op het beroep is beslist.

4. Verzet schorst de tenuitvoerlegging van een dwangbevel dat strekt tot invordering van de boete.

5. Artikel 184 van het Wetboek van Strafrecht is niet van toepassing op de overtreding, bedoeld in het eerste lid, onderdeel b.

Hoofdstuk 17. Slotbepalingen

Artikel 88a (ondersteuning CSIRT ten behoeve van andere entiteiten)

1. In afwijking van artikel 6, eerste lid, hebben entiteiten die waren aangewezen als vitale aanbieder krachtens de Wet beveiliging netwerk- en informatiesystemen, zoals die wet luidde op de dag voorafgaande aan de inwerkingtreding van artikel 92, niet zijnde een entiteit waarop deze wet krachtens artikel 4 van toepassing is, recht op ondersteuning door een bij regeling of besluit van de bevoegde autoriteit, na overleg met onze Minister, aan te wijzen CSIRT.

2. Het in het eerste lid aangewezen CSIRT verricht ten aanzien van de betrokken entiteit de taken genoemd in artikel 17, tweede lid, onder a tot en met d, en verstrekt in geval van een significant incident en op verzoek van de entiteit, richtsnoeren of operationeel advies voor de uitvoering van mogelijke risicobeperkende maatregelen als bedoeld in artikel 38, eerste lid. Het CSIRT verleent in dat laatste geval tevens aanvullende technische ondersteuning als bedoeld in artikel 38, tweede lid, indien de betrokken entiteit daarom verzoekt.

Artikel 89 (wijziging Telecommunicatiewet)

De Telecommunicatiewet wordt als volgt gewijzigd:

A

Het opschrift "Hoofdstuk 11a. Continuïteit" wordt vervangen door "Hoofdstuk 11a. Beveiligingsmaatregelen".

B

Artikel 11.a1 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid komt te luiden:

1. Aanbieders van openbare elektronische communicatiediensten nemen passende en evenredige technische, operationele en organisatorische maatregelen om de risico's voor de beveiliging van hun diensten te beheersen, waaronder in voorkomend geval versleuteling, teneinde de gevolgen van beveiligingsincidenten op gebruikers en op andere netwerken en diensten zo laag mogelijk te houden. Bij het nemen van de maatregelen houdt de aanbieder van openbare elektronische communicatiediensten in ieder geval rekening met de stand van de techniek, de uitvoeringskosten en, indien van toepassing, de desbetreffende Europese en internationale normen.

2. Onder vernummering van het tweede tot en met vijfde lid tot derde tot en met zesde lid wordt na het eerste lid een lid toegevoegd, luidende:

2. Aanbieders van openbare elektronische communicatienetwerken of openbare elektronische communicatiediensten nemen bij of krachtens algemene maatregel van bestuur vastgestelde technische, operationele en organisatorische maatregelen om de risico's voor de beveiliging van hun netwerken of diensten te beheersen, teneinde de gevolgen van beveiligingsincidenten op de nationale veiligheid of openbare orde te beperken.

3. In het vierde lid (nieuw) wordt "in dit artikel" vervangen door "in het eerste en derde lid"

4. Het vijfde en zesde lid (nieuw) vervallen.

C

De artikelen 11a.2 en 11a.2a vervallen.

D

Artikel 11a.3, vierde lid, komt te luiden:

4. Voor een aangewezen antenne-opstelpunt dragen de in het eerste lid bedoelde aanbieder of aanbieders en de aanbieder of aanbieders van openbare elektronische communicatienetwerken die bestaan uit radioapparaten die geschikt zijn voor het verspreiden van programma's en die door het aangewezen opstelpunt worden ondersteund, zorg voor de opstelling en de uitvoering van een gezamenlijk continuïteitsplan dat voorziet in onderlinge afstemming van de maatregelen, bedoeld in het eerste lid, onderscheidenlijk de maatregelen bedoeld in artikel 11a.1, eerste lid, en de maatregelen bedoeld in artikel 23, eerste lid, van de Cyberbeveiligingswet.

E

In artikel 15.1, eerste lid, onderdeel I, vervalt "11a.2,".

Artikel 90 (wijziging Wet open overheid)

In de bijlage bij artikel 8.8 van de Wet open overheid:

1. wordt in alfabetische volgorde ingevoegd: Cyberbeveiligingswet: artikel 65;
2. vervalt het onderdeel met betrekking tot de Telecommunicatiewet.

Artikel 91 (wijziging Wet op de economische delicten)

In artikel 1, onderdeel 1°, van de Wet op de economische delicten vervalt in de zinsnede met betrekking tot de Telecommunicatiewet "11a.1, vijfde en zesde lid,"

Artikel 92 (intrekking Wet beveiliging netwerk- en informatiesystemen)

De Wet beveiliging netwerk- en informatiesystemen wordt ingetrokken.

Artikel 93 (inwerkingtreding)

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld.

Artikel 94 (citeertitel)

Deze wet wordt aangehaald als: Cyberbeveiligingswet.

Gegeven

De Minister van Justitie en Veiligheid,

Bijlage 1

Sector	Subsector	Soort entiteit
Energie	Elektriciteit	– Elektriciteitsbedrijven als bedoeld in artikel 2, onderdeel 57, van Richtlijn (EU) 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad ¹ , die de functie verrichten van “levering” als bedoeld in artikel 2, onderdeel 12, van die richtlijn
		– Distributiesysteembeheerders als bedoeld in artikel 2, onderdeel 29, van Richtlijn (EU) 2019/944
		– Transmissiesysteembeheerders als bedoeld in artikel 2, onderdeel 35, van Richtlijn (EU) 2019/944
		– Producenten als bedoeld in artikel 2, onderdeel 38, van Richtlijn (EU) 2019/944
		– Benoemde elektriciteitsmarktbeheerders als bedoeld in artikel 2, onderdeel 8, van Verordening (EU) 2019/943 van het Europees Parlement en de Raad ²
	Stadsverwarming en -koeling	– Marktdeelnemers als bedoeld in artikel 2, onderdeel 25, van Verordening (EU) 2019/943 die aggregatie verrichten of vraagrespons- of energieopslagdiensten verstrekken als bedoeld in artikel 2, onderdelen 18, 20 en 59, van Richtlijn (EU) 2019/944
		– Exploitanten van een laadpunt die verantwoordelijk zijn voor het beheer en de exploitatie van een laadpunt dat een laaddienst levert aan eindgebruikers, onder meer namens en voor rekening van een aanbieder van mobiliteitsdiensten
	Aardolie	– Exploitanten van stadsverwarming of stadskoeling als bedoeld in artikel 2, onderdeel 19, van Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad ³
		– Exploitanten van oliepijpleidingen
		– Exploitanten van voorzieningen voor de productie, raffinage en behandeling van olie, opslag en transport
	Aardgas	– Centrale entiteiten voor de voorraadvorming als bedoeld in artikel 2, onderdeel f, van Richtlijn 2009/119/EG van de Raad ⁴
		– Leveringsbedrijven als bedoeld in artikel 2, onderdeel 8, van Richtlijn 2009/73/EG van het Europees Parlement en de Raad ⁵
		– Distributiesysteembeheerders als bedoeld in artikel 2, onderdeel 6, van Richtlijn 2009/73/EG
		– Transmissiesysteembeheerders als bedoeld in artikel 2, onderdeel 4, van Richtlijn 2009/73/EG
		– Opslagsysteembeheerders als bedoeld in artikel 2, onderdeel 10, van Richtlijn 2009/73/EG
		– LNG-systeembeheerders als bedoeld in artikel 2, onderdeel 12, van Richtlijn 2009/73/EG
		– Aardgasbedrijven als bedoeld in artikel 2, onderdeel 1, van Richtlijn 2009/73/EG
– Exploitanten van voorzieningen voor de raffinage en behandeling van aardgas		
Waterstof	– Exploitanten van voorzieningen voor de productie,	

		opslag en transmissie van waterstof
Vervoer	Lucht	– Luchtvaartmaatschappijen als bedoeld in artikel 3, onderdeel 4, Verordening (EG) nr. 300/2008 die voor commerciële doeleinden worden gebruikt
		– Luchthavenbeheerders als bedoeld in artikel 2, onderdeel 2, van Richtlijn 2009/12/EG van het Europees Parlement en de Raad ⁶ , luchthavens als bedoeld in artikel 2, onderdeel 1, van die richtlijn, met inbegrip van de kernluchthavens die in bijlage II, afdeling 2, bij Verordening (EU) 1315/2013 van het Europees Parlement en de Raad ⁷ zijn opgenomen, alsook de entiteiten die bijbehorende installaties bedienen welke zich op luchthavens bevinden
		– Exploitanten op het gebied van verkeersbeheer en -controle die luchtverkeersleidingsdiensten als bedoeld in artikel 2, onderdeel 1, van Verordening (EG) nr. 549/2004 van het Europees Parlement en de Raad ⁸ aanbieden
	Spoor	– Infrastructuurbeheerders als bedoeld in artikel 3, onderdeel 2, van Richtlijn 2012/34/EU van het Europees Parlement en de Raad ⁹
		– Spoorwegondernemingen als bedoeld in artikel 3, onderdeel 1, van Richtlijn 2012/34/EU, inclusief exploitanten van dienstvoorzieningen als bedoeld in artikel 3, onderdeel 12, van die richtlijn
	Water	– Bedrijven voor vervoer over water (binnenvaart, kust- en zeevervoer) van passagiers en vracht, die in bijlage I bij Verordening (EG) nr. 725/2004 van het Europees Parlement en de Raad ¹⁰ als bedrijven in maritiem vervoer worden gedefinieerd, met uitzondering van de door deze bedrijven geëxploiteerde individuele vaartuigen
		– Beheerders van havens als bedoeld in artikel 3, onderdeel 1, van Richtlijn 2005/65/EG van het Europees Parlement en de Raad ¹¹ , inclusief hun havenfaciliteiten als bedoeld in artikel 2, onderdeel 11, van Verordening (EG) nr. 725/2004; alsook entiteiten die werken en uitrusting in havens beheren
		– Exploitanten van verkeersbegeleidingssystemen (VBS) als bedoeld in artikel 3, onderdeel o, van Richtlijn 2002/59/EG van het Europees Parlement en de Raad ¹²
– Weg		
		– Wegenautoriteiten als bedoeld in artikel 2, onderdeel 12, van gedelegeerde Verordening (EU) 2015/962 van de Commissie ¹³ die verantwoordelijk zijn voor het verkeersbeheer, met uitzondering van overheidsinstanties waarvoor verkeersbeheer of de exploitatie van intelligente vervoerssystemen slechts een niet-essentieel onderdeel van hun algemene activiteit is
		– Exploitanten van intelligente vervoerssystemen als bedoeld in artikel 4, onderdeel 1, van Richtlijn 2010/40/EU van het Europees Parlement en de Raad ¹⁴
Bankwezen		Kredietinstellingen als bedoeld in artikel 4, onderdeel 1, Verordening (EU) nr. 575/2013 van het Europees Parlement en de Raad ¹⁵

Infrastructuur voor de financiële markt		<ul style="list-style-type: none"> – Exploitanten van handelsplatformen als bedoeld in artikel 4, onderdeel 24, van Richtlijn 2014/65/EU van het Europees Parlement en de Raad¹⁶ – Centrale tegenpartijen als bedoeld in artikel 2, onderdeel 1, Verordening (EU) nr. 648/2012 van het Europees Parlement en de Raad¹⁷
Gezondheidszorg		<ul style="list-style-type: none"> – Een zorgaanbieder als bedoeld in artikel 1 van de Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg. – EU-referentielaboratoria als bedoeld in artikel 15 van Verordening (EU) 2022/2371 van het Europees Parlement en de Raad inzake ernstige grensoverschrijdende bedreigingen van de gezondheid¹⁹ – Entiteiten die onderzoeks- en ontwikkelingsactiviteiten uitvoeren met betrekking tot geneesmiddelen als bedoeld in artikel 1, onderdeel 2, van Richtlijn 2001/83/EG van het Europees Parlement en de Raad²⁰ – Entiteiten die farmaceutische basisproducten en farmaceutische bereidingen als bedoeld in sectie C, afdeling 21, van NACE Rev. 2 vervaardigen – Entiteiten die medische hulpmiddelen vervaardigen die in het kader van de noodsituatie op het gebied van de volksgezondheid als kritiek worden beschouwd (“de lijst van in een noodsituatie op het gebied van de volksgezondheid kritieke hulpmiddelen”) in de zin van artikel 22 van Verordening (EU) 2022/123 van het Europees Parlement en de Raad²¹
Drinkwater		Leveranciers en distributeurs van voor menselijke consumptie bestemd water als bedoeld in artikel 2, onderdeel 1, a), van Richtlijn (EU) 2020/2184 van het Europees Parlement en de Raad ²² , met uitzondering van distributeurs waarvoor de distributie van water voor menselijke consumptie een niet-essentieel deel is van hun algemene activiteit van distributie van andere waren en goederen die niet worden beschouwd als essentiële of belangrijke diensten
Afvalwater		Ondernemingen die stedelijk afvalwater, huishoudelijk afvalwater of industrieel afvalwater als bedoeld in artikel 2, onderdelen 1, 2 en 3, van Richtlijn 91/271/EEG van de Raad ²³ opvangen, lozen of behandelen, met uitzondering van ondernemingen waarvoor het opvangen, lozen of behandelen van stedelijk afvalwater, huishoudelijk afvalwater of industrieel afvalwater een niet-essentieel onderdeel van hun algemene activiteit is
Digitale infrastructuur		– Aanbieders van internetknooppunten zijnde een netwerkfaciliteit die de interconnectie van meer dan twee onafhankelijke netwerken (autonome systemen) mogelijk maakt, voornamelijk ter vergemakkelijking van de uitwisseling van internetverkeer, die alleen interconnectie voor autonome systemen biedt en die niet vereist dat het internetverkeer dat tussen een paar deelnemende autonome systemen verloopt, via een derde autonoom systeem verloopt, noch dat verkeer wijzigt of anderszins verstoort

		<ul style="list-style-type: none"> – DNS-dienstverleners, met uitzondering van exploitanten van root-naamserver – Register voor topleveldomeinnamen – Aanbieders van cloudcomputingdiensten – Aanbieders van datacentrumdiensten – Aanbieders van netwerken voor de levering van inhoud – Aanbieders van vertrouwensdiensten – Aanbieders van openbare elektronischecommunicatienetwerken – Aanbieders van openbare elektronischecommunicatiediensten
Beheer van ICT-diensten (business-to-business)		<ul style="list-style-type: none"> – Aanbieders van beheerde diensten – Aanbieders van beheerde beveiligingsdiensten
Overheid	<p>Overheidsinstanties die onderdeel zijn van de rijksoverheid</p> <p>Provincies, gemeenten, waterschappen, en gemeenschappelijke regelingen</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Ministeries, zelfstandige bestuursorganen voor zover zij een overheidsinstantie zijn. – Provincies, waterschappen, gemeenten, alsmede gemeenschappelijke regelingen voor zover deze laatste kwalificeren als entiteit van het in bijlage I of II van de NIS2-richtlijn bedoelde soort en als overheidsinstantie
Ruimtevaart		Exploitanten van grondfaciliteiten die in het bezit zijn van of beheerd of geëxploiteerd worden door de lidstaten of door particuliere partijen en die de verlening van vanuit de ruimte opererende diensten ondersteunen, met uitzondering van aanbieders van openbare elektronischecommunicatienetwerken

¹ Richtlijn (EU) 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van Richtlijn 2012/27/EU (*PbEU* 2019, L 158).

² Verordening (EU) 2019/943 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende de interne markt voor elektriciteit (*PbEU* 2019, L 158).

³ Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen (*PbEU* 2018, L 328).

⁴ Richtlijn 2009/119/EG van de Raad van 14 september 2009 houdende verplichting voor de lidstaten om minimumvoorraden ruwe aardolie en/of aardolieproducten in opslag te houden (*PbEU* 2009, L 265).

⁵ Richtlijn 2009/73/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas en tot intrekking van Richtlijn 2003/55/EG (*PbEU* 2009, L 211).

⁶ Richtlijn 2009/12/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 maart 2009 inzake luchthavengelden (*PbEU* 2009, L 70).

⁷ Verordening (EU) nr. 1315/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2013 betreffende richtsnoeren van de Unie voor de ontwikkeling van het trans-Europees vervoersnetwerk en tot intrekking van Besluit nr. 661/2010/EU (*PbEU* 2013, L 348).

⁸ Verordening (EG) nr. 549/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 10 maart 2004 tot vaststelling van het kader voor de totstandbrenging van het gemeenschappelijke Europese luchtruim (de kaderverordening) (*PbEU* 2004, L 96).

⁹ Richtlijn 2012/34/EU van het Europees Parlement en de Raad van 21 november 2012 tot instelling van één Europese spoorwegruimte, (*PbEU* 2012, L 343).

¹⁰ Verordening (EG) nr. 725/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 31 maart 2004 betreffende de verbetering van de beveiliging van schepen en havenfaciliteiten (*PbEU* 2004, L 129).

¹¹ Richtlijn 2005/65/EG van het Europees Parlement en de Raad van 26 oktober 2005 betreffende het verhogen van de veiligheid van havens (*PbEU* 2005, L 310).

¹² Richtlijn 2002/59/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 juni 2002 betreffende de invoering van een communautair monitoring en informatiesysteem voor de zeescheepvaart en tot intrekking van Richtlijn 93/75/EEG van de Raad (*PbEU* 2002, L 208).

¹³ Gedelegeerde verordening (EU) 2015/962 van de Commissie van 18 december 2014 ter aanvulling van Richtlijn 2010/40/EU van het Europees Parlement en de Raad wat de verlening van EU-wijde realtimeverkeersinformatiediensten betreft (*PbEU* 2015, L 157).

¹⁴ Richtlijn 2010/40/EU van het Europees Parlement en de Raad van 7 juli 2010 betreffende het kader voor het invoeren van intelligente vervoerssystemen op het gebied van wegvervoer en voor interfaces met andere vervoerswijzen (*PbEU* 2010, L 207).

¹⁵ Verordening (EU) nr. 575/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 betreffende prudentiële vereisten voor kredietinstellingen en tot wijziging van Verordening (EU) nr. 648/2012 (*PbEU* 2013, L 176).

¹⁶ Richtlijn 2014/65/EU van het Europees Parlement en de Raad van 15 mei 2014 betreffende markten voor financiële instrumenten en tot wijziging van Richtlijn 2002/92/EG en Richtlijn 2011/61/EU (*PbEU* 2014, L 173).

¹⁷ Verordening (EU) nr. 648/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 4 juli 2012 betreffende otc-derivaten, centrale tegenpartijen en transactieregisters (*PbEU* 2012, L 201).

¹⁸ Richtlijn 2011/24/EU van het Europees Parlement en de Raad van 9 maart 2011 betreffende de toepassing van de rechten van patiënten bij grensoverschrijdende gezondheidszorg (*PbEU* 2011, L 88).

¹⁹ Verordening (EU) 2022/2371 van het Europees Parlement en de Raad van 23 november 2022 inzake ernstige grensoverschrijdende bedreigingen van de gezondheid en houdende intrekking van Besluit nr. 1082/2013/EU (*PbEU* 2022, L 314).

²⁰ Richtlijn 2001/83/EG van het Europees Parlement en de Raad van 6 november 2001 tot vaststelling van een communautair wetboek betreffende geneesmiddelen voor menselijk gebruik (*PbEU* 2001, L 311).

²¹ Verordening (EU) 2022/123 van het Europees Parlement en de Raad van 25 januari 2022 betreffende een grotere rol van het Europees Geneesmiddelenbureau inzake crisisparaatheid en -beheersing op het gebied van geneesmiddelen en medische hulpmiddelen (*PbEU* 2022, L 20).

²² Richtlijn (EU) 2020/2184 van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2020 betreffende de kwaliteit van voor menselijke consumptie bestemd water (*PbEU* 2020, L 435).

²³ Richtlijn 91/271/EEG van de Raad van 21 mei 1991 inzake de behandeling van stedelijk afvalwater (*PbEU* 1991, L 135).

Bijlage 2

Sector	Subsector	Soort entiteit
Post- en koeriersdiensten		Aanbieders van postdiensten als bedoeld in artikel 2, onderdeel 1 bis, van Richtlijn 97/67/EG, met inbegrip van aanbieders van koeriersdiensten, voor zover zij ten minste een van de stappen in de postbestelketen verzorgen, met name het ophalen, sorteren, vervoeren en bestellen van postzendingen, met inbegrip van de ophaaldiensten, waarbij rekening moet worden gehouden met de mate waarin zij afhankelijk zijn van netwerk- en informatiesystemen. Uitgezonderd zijn vervoersdiensten die niet in samenhang met een van die stappen worden ondernomen.
Afvalstoffenbeheer		Ondernemingen die handelingen in het kader van afvalstoffenbeheer uitvoeren als bedoeld in artikel 3, onderdeel 9, van Richtlijn 2008/98/EG van het Europees Parlement en de Raad ¹ , met uitzondering van ondernemingen waarvoor afvalstoffenbeheer niet de voornaamste economische activiteit is
Vervaardiging, productie en distributie van chemische stoffen		Ondernemingen die stoffen vervaardigen en stoffen of mengsels distribueren als bedoeld in artikel 3, onderdelen 9 en 14, van Verordening (EG) nr. 1907/2006 van het Europees Parlement en de Raad ² en ondernemingen die voorwerpen als bedoeld in artikel 3, onderdeel 3, van die verordening produceren uit stoffen of mengsels
Productie, verwerking en distributie van levensmiddelen		Levensmiddelenbedrijven als bedoeld in artikel 3, onderdeel 2, Verordening (EG) nr. 178/2002 van het Europees Parlement en de Raad ³ die zich bezighouden met groothandel en industriële productie en verwerking
Vervaardiging	Vervaardiging van medische hulpmiddelen en medische hulpmiddelen voor in-vitrodiagnostiek	Entiteiten die medische hulpmiddelen als bedoeld in artikel 2, onderdeel 1, van Verordening (EU) 2017/745 van het Europees Parlement en de Raad ⁴ vervaardigen en entiteiten die medische hulpmiddelen voor in-vitrodiagnostiek als bedoeld in artikel 2, onderdeel 2, van Verordening (EU) 2017/746 van het Europees Parlement en de Raad ⁵ vervaardigen, met uitzondering van entiteiten die medische hulpmiddelen vervaardigen als bedoeld in bijlage I, onderdeel 5, vijfde streepje, van deze richtlijn
	Vervaardiging van informaticaproducten en van elektronische en optische producten	Ondernemingen die economische activiteiten uitvoeren als bedoeld in sectie C, afdeling 26, van NACE Rev. 2
	Vervaardiging van elektrische apparatuur	Ondernemingen die economische activiteiten uitvoeren als bedoeld in sectie C, afdeling 27, van NACE Rev. 2
	Vervaardiging van machines, apparaten	Ondernemingen die economische activiteiten uitvoeren als bedoeld in sectie C, afdeling 28, van NACE Rev. 2

	en werktuigen, niet elders geclassificeerd	
	Vervaardiging van motorvoertuigen, aanhangers en opleggers	Ondernemingen die economische activiteiten uitvoeren als bedoeld in sectie C, afdeling 29, van NACE Rev. 2
	Vervaardiging van andere transportmiddelen	Ondernemingen die economische activiteiten uitvoeren als bedoeld in sectie C, afdeling 30, van NACE Rev. 2
Digitale aanbieders		– Aanbieders van onlinemarktplaatsen
		– Aanbieders van onlinezoekmachines
		– Aanbieders van platforms voor socialenetwerkdiensten
Onderzoek		Onderzoeksorganisaties, met als hoofddoel het verrichten van toegepast onderzoek of experimentele ontwikkeling met het oog op de exploitatie van de resultaten van dat onderzoek voor commerciële doeleinden, met uitsluiting van onderwijsinstellingen.

¹ Richtlijn 2008/98/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 betreffende afvalstoffen en tot intrekking van een aantal richtlijnen (*PbEU* 2008, L 312).

² Verordening (EG) nr. 1907/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 18 december 2006 inzake de registratie en beoordeling van en de autorisatie en beperkingen ten aanzien van chemische stoffen (REACH), tot oprichting van een Europees Agentschap voor chemische stoffen, houdende wijziging van Richtlijn 1999/45/EG en houdende intrekking van Verordening (EEG) nr. 793/93 van de Raad en Verordening (EG) nr. 1488/94 van de Commissie alsmede Richtlijn 76/769/EEG van de Raad en de Richtlijnen 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG en 2000/21/EG van de Commissie (*PbEU* 2006, L 396).

³ Verordening (EG) nr. 178/2002 van het Europees Parlement en de Raad van 28 januari 2002 tot vaststelling van de algemene beginselen en voorschriften van de levensmiddelenwetgeving, tot oprichting van een Europese Autoriteit voor voedselveiligheid en tot vaststelling van procedures voor voedselveiligheidsaangelegenheden (*PbEU* 2002, L 31).

⁴ Verordening (EU) 2017/745 van het Europees Parlement en de Raad van 5 april 2017 betreffende medische hulpmiddelen, tot wijziging van Richtlijn 2001/83/EG, Verordening (EG) nr. 178/2002 en Verordening (EG) nr. 1223/2009, en tot intrekking van Richtlijnen 90/385/EEG en 93/42/EEG van de Raad (*PbEU* 2017, L 117).

⁵ Verordening (EU) 2017/746 van het Europees Parlement en de Raad van 5 april 2017 betreffende medische hulpmiddelen voor in-vitrodiagnostiek en tot intrekking van Richtlijn 98/79/EG en Besluit 2010/227/EU van de Commissie (*PbEU* 2017, L 117).